

**Informacinės visuomenės
plėtros komitetui prie
Susisiekimo ministerijos**

**Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo
paslaugos**

**Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių
paslaugų kūrimo srityje**

EY

Building a better
working world

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	2 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

TURINYS

ĮVADAS	5
1 VPSP APŽVALGA	6
1.1 VPSP SAMPRATA	6
1.2 PAGRINDINĖS VPSP ĮGYVENDINIMO FORMOS	6
1.3 VPSP NAUDA	10
2 ATASKAITOJE ANALIZUOJAMI EL. PASLAUGŲ KŪRIMO TAIKANT VPSP MODELIAI	11
3 UŽSIENIO ŠALIŲ PRAKTIKOS ANALIZĖ	13
4 ESAMOS SITUACIJOS LIETUVOJE APŽVALGA	21
4.1 VPSP SAMPRATA LIETUVOJE.....	21
4.2 LIETUVOS TEISINĖS APLINKOS APŽVALGA.....	22
4.2.1 Teisės aktų analizės tikslas ir apimtis.....	22
4.2.2 Teisės aktų analizė bei siūlymai dėl galimo teisės aktų nuostatų pakeitimo.....	24
4.3 GALIMYBĖS IR APRIBOJIMAI LIETUVOJE VYKDANT VPSP PROJEKTUS EL. PASLAUGŲ SRITYJE.....	39
5 IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS DĖL VPSP PROJEKTŲ EL. PASLAUGŲ KŪRIMO IR TEIKIMO SRITYJE GALIMYBIŲ IR TIKSLINGUMO	41
5.1 VPSP PROJEKTŲ ĮGYVENDINIMO PRIELAIDOS IR PRINCIPAI.....	41
5.2 VPSP PROJEKTŲ ĮGYVENDINIMO EL. PASLAUGŲ SRITYJE TIKSLINGUMO IR GALIMYBIŲ APIBENDRINIMAS.....	42
5.2.1 Siūlomi įgyvendinti el. paslaugų kūrimo taikant VPSP modeliai.....	43
5.2.2 El. paslaugų kūrimo taikant VPSP modeliai, kurių įgyvendinimui reikalingi esminiai pokyčiai.....	47

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	El. paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	3 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų el. paslaugų kūrimo srityje	

Dokumento versijos

Toliau esančioje lentelėje yra pateikiama dokumento pakeitimų istorija.

1 lentelė. Dokumento versijos

Data	Versija	Aprašymas
1	2	3
2014-07-03	v.1	IVPK derinti pateiktos „Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje“
2014-08-04	v.2	IVPK derinti pateiktos pagal IVPK pastabas atnaujintos „Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje“
2014-08-22	v.3	IVPK derinti pateiktos pagal IVPK pastabas atnaujintos „Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje“

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	El. paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	4 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų el. paslaugų kūrimo srityje	

Sąvokos ir trumpiniai

Toliau esančioje lentelėje yra pateikiamos sąvokos ir sutrumpinimai.

2 lentelė. Sąvokos ir sutrumpinimai

Sąvoka ir sutrumpinimai	Paaiškinimas
1	2
CPVA	Centrinė projektų valdymo agentūra
ES	Europos Sąjunga
IRT	Informacinės ir ryšių technologijos
INFOBALT	Nacionalinio informacinių ir ryšių technologijų sektoriaus asociacija
IVPK	Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Susisiekimo ministerijos
JAV	Jungtinės Amerikos Valstijos
Komunikatas	Europos Komisijos 2007 m. gruodžio 14 d. komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Iki prekybiniai viešieji pirkimai. Naujovių skatinimas siekiant užtikrinti ilgalaikes kokybiškas viešąsias paslaugas Europoje“ (KOM(2007) 799)
MTEP	Moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra
PASIS	Centralizuotas viešųjų ir administracinių paslaugų portalas ir analitinė informacinė sistema
VPSP	Viešojo ir privataus sektorių partnerystė
VŽPP	Valdžios ir privačių subjektų partnerystė

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	El. paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	5 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų el. paslaugų kūrimo srityje	

ĮVADAS

Šiame dokumente pateikiamos rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų el. paslaugų kūrimo srityje.

Vykdyta veikla: E4.V1 Parengti rekomendacijas dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų el. paslaugų kūrimo srityje.

Veiklos tikslai: Parengti rekomendacijas dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje galimybių, siekiant nustatyti pagrįstus ir efektyvius paslaugų perkėlimo į elektroninę terpę būdus ir principus.

Veiklos rezultatas:

- ▶ R5. Parengtos rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų el. paslaugų kūrimo srityje.

Veiklos vykdymo aprašymas

- ▶ E4.V1.D1. Atlikti esamos situacijos analizę, kuri apimtų užsienio šalių patirties, taikant viešąją ir privačiąją partnerystę kuriant ir teikiant el. paslaugas, apžvalgą;
- ▶ E4.V1.D2. Atlikti Lietuvos teisinės aplinkos, susijusios su el. paslaugų kūrimu ir teikimu taikant viešosios ir privačiosios partnerystės principus, apžvalgą;
- ▶ E4.V1.D3. Atlikti bendrąjį pažangių el. paslaugų kūrimo ir teikimo perdavimo privačiam sektoriui galimybių ir tikslingumo įvertinimą.

Šiame dokumente aprašoma:

- ▶ esamos situacijos, susijusios su el. paslaugų kūrimu ir teikimu, analizė;
- ▶ užsienio šalių viešojo ir privataus sektorių partnerystės (toliau – VPSP) projektų įgyvendinimo el. paslaugų kūrimo ir teikimo srityje praktikos analizė;
- ▶ Lietuvos teisinės aplinkos apžvalga;
- ▶ išvados ir rekomendacijos dėl VPSP projektų el. paslaugų kūrimo ir teikimo srityje galimybių ir tikslingumo.

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	El. paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	6 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų el. paslaugų kūrimo srityje	

1 VPSP APŽVALGA

1.1 VPSP samprata

VPSP vis plačiau taikoma daugelyje pasaulio valstybių, tačiau nei tarptautinėje, nei Europos Sąjungos (toliau – ES) teisėje iki šiol nėra patvirtintas bendras VPSP apibrėžimas ir specialios teisinės taisyklės, nustatančios VPSP formas ir reikalavimus joms įgyvendinti. Šias taisykles kiekviena valstybė turi teisę nustatyti savarankiškai, tačiau laikydamosi aukštesnę teisinę galią turinčių Europos bendrijos sutarties reikalavimų¹. Nors ES mastu VPSP sąvoka nėra apibrėžta, ji siejama su valstybinių įstaigų ir privačių įmonių bendradarbiavimo formomis, siekiant finansuoti, statyti, atnaujinti, valdyti ar eksploatuoti infrastruktūrą bei teikti paslaugas². Kai kuriose ne ES šalyse (pvz., JAV) taikomas kiek platesnis VPSP apibrėžimas. Čia VPSP laikomos įvairesnės viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimo formos, kaip pvz., atvirųjų duomenų teikimas, jų panaudojimu paremtas mobiliųjų aplikacijų kūrimas. Šioje ataskaitoje taip pat taikoma platesnė, įvairesnės bendradarbiavimo formas apimanti VPSP sąvoka.

Pastaba 1. Tradiciškai VPSP yra suprantama kaip infrastruktūros objektams įsigyti, atnaujinti ar kitaip tvarkyti skirtas bendradarbiavimo būdas. Viešasis sektorius šį bendradarbiavimo būdą naudoja investicijoms pritraukti ir rizikai sumažinti. Pvz., Vokietijoje „VPSP nurodoma kaip vienas iš pagrindinių būdų investicijoms pritraukti“³.

Vertinant galimybes el. paslaugų kūrimą ir teikimą vykdyti VPSP būdu reikalingas platesnis partnerystės tarp viešojo ir privataus sektoriaus apibrėžimas. Šis **apibrėžimas turėtų būti orientuotas ne tik į investicijų pritraukimą, rizikos mažinimą ilgalaikiams projektams, tačiau ir į pridėtinę vertę kuriančių sprendimų, inovacijų kūrimą**. Pvz., 2013 m. JAV asociacijos „Software & Information Industry Association“ parengtoje ataskaitoje „Duomenimis pagrįstos inovacijos“⁴ (angl. *Data-Driven Innovation*) yra akcentuojama, kad valdžios sektorius turėtų įgyvendinti atvirų duomenų politiką ir per viešojo ir privataus sektoriaus partnerystes didinti prieigą prie duomenų. Ataskaitoje yra pabrėžiama, kad viešojo sektoriaus turimų duomenų atvėrimas iki 2015 metų vien JAV sukurs 1,9 mln. darbo vietų.

1.2 Pagrindinės VPSP įgyvendinimo formos

VPSP projektų įgyvendinimo formos gali skirtis, priklausomai nuo viešojo ir privataus sektorių įsitraukimo lygio ir atsakomybių pasidalijimo. Toliau pateikiamos pagrindinės užsienio šalių praktikoje išskiriamos VPSP įgyvendinimo formos ir pavyzdžiai, kaip kiekviena iš jų gali būti pritaikoma kuriant arba teikiant el. paslaugas:

1. Paslaugų pirkimo sutartis (angl. *Service contract*) – absoliuti privataus partnerio kontrolė sutarties pagrindu. Dažniausiai taikoma technologinėms ar techninio pobūdžio paslaugoms viešajame sektoriuje įsigyti, pvz., interneto svetainės sukūrimas ir jos priežiūros įsigijimas iš privataus tiekėjo.

¹ Visoms sutartims, pagal kurias viešoji institucija skiria užsakymą, galioja EB sutarties 43-49 straipsniuose nustatyti bendrieji įsisteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas principai: skaidrumo, lygių galimybių, proporcingumo ir abipusio pripažinimo. Šaltinis: Valstybinio audito ataskaita, Viešojo ir privataus sektoriaus bendradarbiavimas, Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė, 2008. Prieiga internete: <https://vkontrole.lt/failas.aspx?id=1299>

² Šaltinis: Europos Komisija, Žalioji knyga dėl viešųjų ir privačiųjų partnerystės ir dėl Bendrijos viešųjų sutarčių ir koncesijų teisės. Briuselis, 2004-04-30, KOM (2004) 327. Prieiga internete: http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/ppp/comm_2007_6661_lt.pdf

³ Šaltinis: Valstybinio audito ataskaita, Viešojo ir privataus sektoriaus bendradarbiavimas, Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė, 2008. Prieiga internete: <https://vkontrole.lt/failas.aspx?id=1299>

⁴ Prieiga internete: http://siia.net/index.php?option=com_content&view=article&id=1293:data-driven-innovation&catid=163:public-policy-articles&Itemid=1411

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	El. paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	7 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų el. paslaugų kūrimo srityje	

2. Eksploatavimo ir valdymo sutartis (angl. *Operation and management contract*) – viešojo sektoriaus partneris beveik nereguliuoja privataus partnerio operacijų ir taiko pasiekimais / rezultatais pagrįstą atsiskaitymo sistemą, pvz., privataus partnerio skambučių centro personalo naudojimas teikiant viešąsias paslaugas, viešojo sektoriaus partnerio aprūpinimas kompiuterizuotomis darbo vietomis ir jų priežiūra, serverių nuoma.
3. Ilgalaikės (išperkamosios) nuomos sutartis (angl. *Leasing*) – privatus partneris valdo, teikia, prižiūri konkrečias el. paslaugas ir, esant reikalui, investuoja į nuomojamos paslaugos kokybės standartų ar teikimo efektyvumo kėlimą. Viešasis sektorius stebi ir reguliuoja perduotos paslaugos teikimą. Pvz., privatus partneris valdo tam tikrą informacinę sistemą ir teikia konkrečias su informacine sistema susijusias el. paslaugas, rinkdamas mokėjimus už paslaugas iš galutinių naudotojų.
4. Įgyvendinimo-eksploatavimo-perdavimo sutartis (angl. *Build-Operate-Transfer (BOT)*) – privataus partnerio atsakomybė yra sukurti ir prižiūrėti informacinių ir komunikacijos technologijų (toliau – IKT) infrastruktūrą, reikalingą konkrečioms paslaugoms teikti ir teikti numatytas paslaugas, laikantis apibrėžtų standartų, pvz., privatus partneris sukuria savo e. paslaugų portalą ir jame teikia valstybės užsakytas paslaugas verslui, pasibaigus sutarčiai valstybė gali įsigyti sukurtą infrastruktūrą už jos likutinę vertę arba perduoti kitam privačiam valdytojui.
5. Koncesija (angl. *Concession contract*) – privataus partnerio atsakomybė yra valdyti, vykdyti, prižiūrėti, taisyti ir investuoti į infrastruktūrą, atitinkančią nustatytus standartus. Visos pajamos iš paslaugos teikimo atitenka privačiam partneriui, kuris moka numatytą mokesčių / pajamų dalį viešojo sektoriaus partneriui, pvz., piliečio elektroninės kortelės ir ją palaikančios infrastruktūros perdavimas privačiam sektoriui operuoti ir valdyti.

Penkios pagrindinės VPSP įgyvendinimo formos toliau esančioje lentelėje yra aprašomos nurodant⁵:

- ▶ Investicijų finansavimą – nurodoma, kas (viešas ar privatus partneris) finansuoja investicijas.
- ▶ Apyvartinio kapitalo finansavimą – nurodomas partneris, atsakingas už VPSP pagrindu vykdomos veiklos palaikymą.
- ▶ Vartotojų aptarnavimą – nurodomas partneris, atsakingas už konkrečios VPSP pagrindu teikiamos paslaugos teikimą.
- ▶ Privataus partnerio autonomiją – nurodomos privataus partnerio įgaliojimų ribos.
- ▶ Privataus kapitalo poreikį – nurodomas privataus kapitalo poreikis įgyvendinant konkretaus tipo VPSP.
- ▶ Finansinę privataus partnerio riziką – nurodomas privataus partnerio rizikos laipsnis įgyvendinant konkretaus tipo VPSP.
- ▶ Trukmę – nurodoma apytikslė kiekvieno VPSP tipo trukmė.
- ▶ Nuosavybės teisę – nurodoma, kuriam partneriui vykdant VPSP sutartį priklauso valdomo objekto nuosavybės teisės.
- ▶ Valdymą – nurodoma, kas yra atsakingas už VPSP objekto valdymą ir priežiūrą.
- ▶ Pardavimo kainų nustatymą vartotojams – nurodoma, kas nustato galutines kainas (jei tokios yra taikytinos) VPSP objekto galutiniam vartotojui.
- ▶ Vartotojų mokesčių surinkimą – nurodoma, kas yra atsakingas, už vartotojų mokesčių (jei tokie yra taikytini) surinkimą.
- ▶ Pagrindinį VPSP tikslą – nurodomas konkretaus VPSP tipo taikymo tikslas.

⁵ Šaltinis: Public-Private Partnerships in E-government: Knowledge Map; The Institute for Public-Private Partnerships, 2009; Prieiga internete: http://www.infodev.org/infodev-files/resource/InfodevDocuments_821.pdf

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	8 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo	

3 lentelė. VPSP įgyvendinimo formų aprašymas

Nr.	Aprašomas aspektas	Paslaugų pirkimo sutartis	Eksploatavimo ir valdymo sutartis	Ilgalaikės nuomos sutartis	Įgyvendinimo-eksploatavimo-perdavimo sutartis	Koncesija
1	2	3	4	5	6	7
1.	Investicijų finansavimas	Viešojo sektoriaus partneris	Viešojo sektoriaus partneris	Viešojo sektoriaus partneris	Privataus sektoriaus partneris	Privataus sektoriaus partneris
2.	Apyvartinio kapitalo finansavimas	Viešojo sektoriaus partneris	Viešojo sektoriaus partneris	Privataus sektoriaus partneris	Privatus sektoriaus partneris	Privataus sektoriaus partneris
3.	Vartotojų aptarnavimas	Viešojo sektoriaus partneris	Privatus sektoriaus partneris (viešojo sektoriaus vardu)	Privataus sektoriaus partneris	Viešojo sektoriaus partneris	Privataus sektoriaus partneris
4.	Privataus partnerio autonomija	Žema	Žema	Žema/vidutinė	Vidutinė / aukšta	Aukšta
5.	Privataus kapitalo poreikis	Žemas	Žemas	Žemas	Aukštas	Aukštas
6.	Finansinė privataus partnerio rizika	Žema	Žema	Žema/vidutinė	Aukšta	Aukšta
7.	Trukmė	0,5 – 2 m. ⁶	3 – 5 m.	5 – 15 m.	15 – 30 m.	20 – 30 m.
8.	Nuosavybės teisė	Viešojo sektoriaus partneris	Viešojo sektoriaus partneris	Viešojo sektoriaus partneris	Pradžioje privataus, vėliau viešojo sektoriaus partneris	Viešojo sektoriaus partneris
9.	Valdymas	Pagrindė viešojo sektoriaus partneris	Privataus sektoriaus partneris	Privataus sektoriaus partneris	Privataus sektoriaus partneris	Privataus sektoriaus partneris
10.	Pardavimo kainų nustatymas vartotojams	Viešojo sektoriaus partneris	Viešojo sektoriaus partneris	Sutartis ir valstybinis reguliavimas	Viešojo sektoriaus partneris	Sutartis ir valstybinis reguliavimas
11.	Vartotojų mokesčių surinkimas	Viešojo sektoriaus partneris	Privataus sektoriaus partneris	Privataus sektoriaus partneris	Viešojo sektoriaus partneris	Privataus sektoriaus partneris

⁶ Pastaba: Lietuvoje pirkimo sutartys paprastai sudaromos iki 3 metų laikotarpiui.

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	9 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo	

Nr.	Aprašomas aspektas	Paslaugų pirkimo sutartis	Eksploatavimo ir valdymo sutartis	Ilgalaikės nuomos sutartis	Įgyvendinimo-eksploatavimo-perdavimo sutartis	Koncesija
1	2	3	4	5	6	7
12.	Pagrindinis VPSP tikslas	Veiklos efektyvumo didinimas (pvz., paslaugų teikimo kaštų mažinimas)	Techninio efektyvumo didinimas (pvz., paslaugų teikimui reikalingų technologinių išteklių valdymo / eksploatavimo kaštų sumažinimas / perdavimas)	Techninio efektyvumo didinimas (pvz., paslaugų teikimui reikalingų technologinių išteklių valdymo / eksploatavimo kaštų sumažinimas / perdavimas)	Galimybė sukurti reikalingą sprendimą padengiant tik dalį reikalingų finansinių išteklių; pasitelkti privataus sektoriaus patirtį ir / ar kompetenciją	Galimybė sukurti reikalingą sprendimą padengiant tik dalį reikalingų finansinių išteklių; pasitelkti privataus sektoriaus patirtį ir / ar kompetenciją

Šaltinis: Public-Private Partnerships in E-government: Knowledge Map; The Institute for Public-Private Partnerships, 2009

Užsienio šalių praktikoje privatus sektorius gauna apmokėjimą už teikiamas paslaugas dviem pagrindiniais būdais:

- ▶ Už paslaugų teikimą vartotojai atsiskaito tiesiogiai, mokėdami nustatytą mokestį už paslaugas.
- ▶ Už paslaugų teikimą jų vartotojai atsiskaito ne tiesiogiai, o mokėdami mokesčius į valstybės biudžetą (paslaugos, būtinos visuomenės funkcionavimui).

Pastaba 2. Variantas, kai už paslaugų teikimą vartotojai atsiskaito tiesiogiai, turi didesnį potencialą jį vykdyti VPSP būdu, kadangi naudotojai neprieštaruoja sumokėti, jei sprendimas yra geras ir reikalingas. Naudotojų poreikiais el. paslaugų srityje verslas galėtų pasirūpinti, o valstybės prioritetas būtų viešosios paslaugos, būtinos visuomenės funkcionavimui, kur finansinės / ekonominės naudos gavimas nėra įmanomas / yra sudėtingas.

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	10 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

1.3 VPSP nauda

VPSP tokiuose ilgą VPSP praktiką sukaupusiuose sektoriuose kaip energetika, vandens tiekimas, transportas ar švietimas pasaulyje jau tapo priimtina, suprantama ir dažnai naudotina alternatyva tradiciniam viešojo sektoriaus būdai įsigyti produktus ar paslaugas naudojantis išskirtinai tik valstybės lėšomis⁷. IRT sektorius – sąlyginai nauja VPSP erdvė. Nepaisant to, šiuo metu pasaulyje egzistuoja ne vienas pavyzdys, kuomet tokio pobūdžio partnerystė atnešė naudos viešajam sektoriui, privačiam verslui ir, svarbiausia, paslaugų gavėjams, besinaudojantiems sukurtu produktu (detaliai užsienio šalių pavyzdžiai analizuojami 3 skyriuje „Užsienio šalių praktikos analizė“).

Galima išskirti tokius pagrindinius VPSP taikymo naudos aspektus⁸:

- ▶ Galimybė greičiau ir didesne apimtimi plėtoti viešąją infrastruktūrą.
- ▶ Projektų įgyvendinimo pradžia reikia daug mažiau viešųjų lėšų investicijoms.
- ▶ Geresnis rizikos paskirstymas.
- ▶ Efektyvesnis viešosios infrastruktūros panaudojimas ir mažesni viešųjų paslaugų teikimo kaštai.
- ▶ Papildomų pajamų generavimo galimybė.
- ▶ Pritraukiami privataus sektoriaus žinios ir gebėjimai, o viešojo sektoriaus institucijos gali daugiau dėmesio skirti tiesioginėms funkcijoms: paslaugų teikimo reglamentavimui, paslaugų kokybės priežiūrai, tolimesnės plėtros ir investicijų planavimui.

⁷ Šaltinis: Public-Private Partnerships in E-government: Knowledge Map; The Institute for Public-Private Partnerships, 2009. Prieiga internete: http://www.infodev.org/infodev-files/resource/InfodevDocuments_821.pdf

⁸ Šaltinis: Ievos Žilionienės pranešimas „Viešojo ir privataus sektorių partnerystė informacinių ir ryšių technologijų srityje: Lietuvos situacija ir perspektyvos“ Seimo informacinės visuomenės plėtros komiteto Europos savaitės diskusijoje „Viešojo ir privataus sektorių partnerystė PPP įgyvendinant informacinius ir ryšių technologijų projektus: Lietuvos ir užsienio valstybių patirtis“. Prieiga internete: <http://www.eic.lrs.lt/index.php?1341054623>

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	11 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

2 ATASKAITOJE ANALIZUOJAMI EL. PASLAUGŲ KŪRIMO TAIKANT VPSP MODELIAI

Atsižvelgiant į ES bei kitose užsienio šalyse taikomą VPSP praktiką el. paslaugų srityje, buvo apibrėžti 5 el. paslaugų kūrimo taikant VPSP modeliai, kurie bus toliau analizuojami šioje ataskaitoje (užsienio šalių analizės, teisinės aplinkos analizės dalyse). Apibrėžti modeliai apima tiek tradicinius VPSP vykdymo būdus, tiek kitus (inovatyvius) viešojo ir privataus sektoriaus bendradarbiavimo būdus:

1. El. paslaugos, sukurtos verslo, panaudojant viešojo sektoriaus kaupiamus duomenis (toliau – **Modelis 1**). Šio modelio įgyvendinimo atveju viešojo sektoriaus institucija sukuria organizacines bei technines priemones, kurių pagalba viešojo sektoriaus kaupiami bei tvarkomi duomenys yra atveriami verslui bei visuomenei. Privataus sektoriaus atstovai turi galimybę vystyti įvairias el. valdžios bei informacinės visuomenės paslaugas / sprendimus šių duomenų pagrindu.
2. Mobilųjų programėlių kūrimas, t.y. privatus verslas kuria mobiliąsias programėles (pvz., savo lėšomis / dalinai finansuojamas valstybės) viešojo administravimo subjektams (pvz., panaudojant valstybės kaupiamus duomenis, mobiliąsias programėles el. valdžios bei informacinės visuomenės paslaugoms teikti) (toliau – **Modelis 2**). Šio modelio įgyvendinimui reikalingas didesnis (nei Modelio 1 atveju) viešojo sektoriaus partnerio įsitraukimas sudarant galimybes (pvz., suteikiant prieigą prie reikalingų informacinių išteklių, užtikrinant reikalingas duomenų apsaugos sąlygas, jų palaikymą) teikti paslaugas mobiliųjų programėlių kanalu.
3. El. valdžios sprendimų kūrimo perdavimas privačiam partneriui (toliau – **Modelis 3**). Šio modelio įgyvendinimo atveju viešojo sektoriaus partneris ne įsigyja reikalingo el. valdžios sprendimo sukūrimo paslaugas įprastiniu būdu, o sudaro partnerystės sutartį su privataus sektoriaus atstovais. Partneriai pasidalina sprendimo kūrimo kaštus bei rizikas. Sukūrus sprendimą, jo priežiūros, palaikymo, atnaujinimo atsakomybė lieka privataus sektoriaus partneriui, kuris gauna užmokestį iš viešojo sektoriaus už naudojimąsi šiuo sprendimu. Sukurto sprendimo nuosavybės teisės gali būti perduotos privačiam partneriui.
4. Viešojo administravimo subjektų teikiamų administracinių paslaugų / funkcijų pavidimas privatiems subjektams (toliau – **Modelis 4**). Šio modelio įgyvendinimo atveju viešojo sektoriaus institucijos perduotų savo administracinių paslaugų⁹ teikimą privataus sektoriaus subjektams. Privataus sektoriaus partneris būtų atsakingas už kokybišką paslaugų teikimą partnerystės sutartyje numatytomis sąlygomis bei gautų apmokėjimą už teikiamas paslaugas. Viešojo sektoriaus partneris turėtų vykdyti kontrolės funkcijas, siekiant užtikrinti privataus sektoriaus teikiamų paslaugų kokybę. Pažymėtina, kad šio modelio apimtyje daugiausiai nagrinėjamas administracinių paslaugų perdavimas, kadangi viešosios paslaugos¹⁰, kurios yra skirtos viešajam interesui tenkinti, dažniausiai neneša jokios ekonominės naudos, ir dėl to verslas neturi intereso perimti jų teikimą.
5. Iki prekybiniai viešieji pirkimai, t.y. MTEP paslaugų įsigijimas¹¹, kuomet el. paslaugų sprendimo kūrimo etape yra finansuojami keli konkuruojantys verslo subjektai, vėliau pasirenkant vieną (kelis) iš sukurtų sprendimų el. paslaugoms teikti (toliau – **Modelis 5**).

⁹ Viešojo administravimo įstatyme pateikiamas toks administracinės paslaugos apibrėžimas: „Administracinė paslauga – viešojo administravimo subjekto veiksmai, apimantys leidimų, licencijų ar dokumentų, kuriais patvirtinamas tam tikras juridinis faktas, išdavimą, asmenų deklaracijų priėmimą ir tvarkymą, asmenų konsultavimą viešojo administravimo subjekto kompetencijos klausimais, įstatymų nustatytos viešojo administravimo subjekto informacijos teikimą asmenims, administracinės procedūros vykdymą.“

¹⁰ Viešojo administravimo įstatyme pateikiamas toks viešosios paslaugos apibrėžimas: „Viešoji paslauga – valstybės ar savivaldybių kontroliuojamų juridinių asmenų veikla teikiant asmenims socialines, švietimo, mokslo, kultūros, sporto ir kitas įstatymų numatytas paslaugas. Įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka viešąsias paslaugas gali teikti ir kiti asmenys.“

¹¹ Įprastai, vykdant ikiprekybinius pirkimus ne el. paslaugų srityje, pvz., įsigyjant modernaus medicinos prietaiso sukūrimo paslaugas, ikiprekybinis pirkimas yra taikomas prototipinio gaminio sukūrimo paslaugų įsigijimui. Sukūrus šį

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	12 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

Pastaba 3. VPSP įgyvendinami įvykdžius tradicinius viešuosius pirkimus. Vertinant galimybes el. paslaugų kūrimą ir teikimą vykdyti VPSP būdu vertintini ir kiti, inovatyvūs privataus sektoriaus atrinkimo būdai, pvz., ikiprekybiniai pirkimai.

Ikiprekybiniai viešieji pirkimai ES lygiu yra apibrėžiami kaip metodas, kai įsigyjamos mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros (MTTP¹²) paslaugos, išskyrus tas, kurių nauda atitenka išimtinai perkančiajai organizacijai ir yra panaudojama jos reikalams vykdyti, su sąlyga, kad už suteiktą paslaugą visiškai atsiskaito perkančioji organizacija, ir tas, kurios yra laikomos valstybės pagalba. Ikiprekybiniai viešieji pirkimai – tai pasirengimas, kuris sudaro galimybes viešiesiems pirkėjams filtruoti potencialių alternatyvių sprendimų technologinę MTTP riziką prieš įsipareigojant pradėti teikti didelius kiekius į rinką.¹³

Ikiprekybiniai viešieji pirkimai Lietuvoje yra apibrėžiami kaip mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (toliau – MTEP) paslaugų įsigijimas, kuris skatina teikti į rinką inovatyvias prekes ar paslaugas, kurių pirkimui taikomas Viešųjų pirkimų įstatymas. Ikiprekybiniais viešaisiais pirkimais nelaikomas MTEP paslaugų, iš kurių gauta nauda naudojama tik perkančiosios organizacijos poreikiams tenkinti ir už kurias viską sumoka perkančioji organizacija, taip pat kurios laikomos valstybės pagalba, įsigijimas¹⁴. Pastebėtina, kad šiuo metu yra rengiamas ikiprekybinių pirkimų organizavimo (teisinis administracinis) modelis, kurio metu numatoma parengti ikiprekybinių pirkimų reglamentavimą).

Ikiprekybiniai viešieji pirkimai el. paslaugų srityje - tai MTEP paslaugų įsigijimas, kuomet el. paslaugų sprendimo kūrimo etape yra finansuojami keli konkuruojantys verslo subjektai, vėliau pasirenkant vieną (kelis) iš sukurtų sprendimų el. paslaugoms teikti (pvz., kuriant el. paslaugas, orientuotas į naujausių (inovatyvių) technologinių sprendimų panaudojimą¹⁵ - el. paslaugas, kuriamas tiek panaudojant naujausius inovatyvius technologinius sprendimus el. paslaugoms teikti, tiek kuriant naujus (dar nesukurtus) inovatyvius technologinius sprendimus)¹⁶.

---

prototipinį gaminį, nuosavybės teisės į jį atitenka perkančiajai organizacijai. Serijinė tokio prietaiso gamyba vykdoma komercinio – inovatyvaus pirkimų būdu.

¹² MTTP sąvoka naudojama Europos Komisijos komunikate. Lietuvos teisinėje bazėje šios paslaugos vadinamos mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros paslaugomis (MTEP). Toliau dokumente naudojama MTEP sąvoka.

¹³ Šaltinis: Europos Komisijos 2007 m. gruodžio 14 d. komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Ikiprekybiniai viešieji pirkimai. Naujovių skatinimas siekiant užtikrinti ilgalaikes kokybiškas viešąsias paslaugas Europoje“ (KOM(2007) 799) (toliau - Komunikatas)

¹⁴ Šaltinis: Lietuvos viešųjų pirkimų sistemos tobulinimo ir plėtros 2009–2013 metų strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. spalio 14 d. nutarimu Nr. 1332 „Dėl Lietuvos viešųjų pirkimų sistemos tobulinimo ir plėtros 2009–2013 metų strategijos patvirtinimo“

¹⁵ Pavyzdžiai: informacinė sistema, kuri specialių įrenginių pagalba numato potvynius, miškų gaisrus ir kitas stichines nelaimes, ir informaciją perduoda į avarinių tarnybų ir stichinės nelaimės teritorijoje gyvenančių asmenų mobilius įrenginius; žmonės su regėjimo negalia mobiliaisiais telefonais gali nuskenuoti banknotą ir gauti garsinį atsakymą apie jo vertę; telemedicinos paslaugos (pvz., apyrankė, kuri matuoja žmogaus kraujospūdį ir duomenis perduoda sveikatos priežiūros specialistams); geografinių duomenų panaudojimas, kuriant el. paslaugas; lietuvių kalbos sintezatoriaus / atpažintuvo panaudojimas, kuriant el. paslaugas (pvz., el. paslauga, kurią gali užsakyti regėjimo negalią turintys asmenys, pasinaudodami lietuvių kalbos sintezatoriumi / atpažintuvu).

¹⁶ Šaltinis: parengta autorių, vadovaujantis Komunikatu, Lietuvos viešųjų pirkimų sistemos tobulinimo ir plėtros 2009–2013 metų strategija, pažangių el. paslaugų savybėmis, nurodytomis Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelyje

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	13 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

3 UŽSIENIO ŠALIŲ PRAKTIKOS ANALIZĖ

Šiame skyriuje aprašoma e. paslaugų kūrimo taikant VPSP pavyzdžių analizė konkrečiose užsienio šalyse:

1. **Kanadoje** – šalis pasirinkta dėl ilgametės viešojo sektoriaus patirties dirbant su privačiais partneriais teikiant el. paslaugas.
2. **Jungtinėje Karalystėje** – šalis pasirinkta dėl inovatyvaus požiūrio į atvirų duomenų iniciatyvas bei privataus sektoriaus įtraukimą teikiant viešąsias paslaugas ir didinant viešojo sektoriaus efektyvumą atskiruose šalies regionuose.
3. **Estijoje** – šalis pasirinkta dėl viešojo sektoriaus kompetencijos IRT srityje ir geografinio artumo Lietuvai.
4. **Jungtinėse Amerikos Valstijose** – šalis pasirinkta dėl platesnio partnerystės tarp viešojo ir privataus sektoriaus apibrėžimo taikymo, patirties atveriant viešojo sektoriaus turimus duomenis.
5. **Austrijoje** – šalis pasirinkta dėl savo unikalios patirties taikant VPSP e. valdžios srityje ir išmoktų pamokų, susijusių su VPSP įgyvendinimo rizikų valdymu.

Toliau esančioje lentelėje vertinamos trys pagrindinės analizuojamos šalies VPSP charakteristikos:

1. VPSP įgyvendinimo principai – verslui perduotas el. paslaugos kūrimo / teikimo aspektas (-ai) (įgyvendintas el. paslaugų kūrimo taikant VPSP modelis);
2. VPSP įgyvendinimo įtaka / vertė;
3. Užsienio šalies patirties pritaikomumas Lietuvoje.

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	14 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

4 lentelė. VPSP užsienio šalių analizė

Nr.	VPSP tipas ir įgyvendinimo principai – verslui perduotas el. paslaugos kūrimo / teikimo aspektas (-ai)	VPSP įgyvendinimo įtaka / vertė	Užsienio šalies patirties pritaikomumas Lietuvoje
1.	<p>KANADA</p> <p>Verslui perduotas aspektas: E. valdžios sprendimų, įtraukiant ir el. paslaugas, kūrimas ir eksploatavimas (Modelis 3, Modelis 4).</p> <p>Aprašymas: Naujojo Brunswicko valstija 1989 m. sukūrė vieno langelio principu veikiančią el. paslaugų teikimo modelį, perduodama viešojo sektoriaus paslaugų teikimą sukurtai viešajai įmonei „Service New Brunswick“ (SNB). SNB 2001 m. pasirašė 7 metų VPSP kontraktą su privačia IT konsultacijų įmone „CGI Group Inc.“ (CGI). Kontrakto sąlygos:</p> <ul style="list-style-type: none"> Privatus partneris investuoja į SNB 3.5 mln. JAV dolerių, kurdamas e. valdžios sprendimus ir juos tobulindamas. SNB suteikia privačiam partneriui galimybę kurti pilotinius produktus ir jais toliau prekiauti e. valdžios sprendimų rinkoje. <p>Privataus partnerio pagrindinis sukurtas produktas - „g-Biz“ programinė įranga, kuri suteikia galimybę per trumpą laiką el. paslaugas teikti trimis kanalais: internetu, telefonu, „prie langelio“. Privačiam partneriui priklauso ir teisė laisvai prekiauti sukurta technologija.</p> <p>SNB, kaip pagrindinis valdžios paslaugų teikėjas naudodamasis sukurtu IRT sprendimu ir įmonei priklausančia infrastruktūra:</p> <ul style="list-style-type: none"> Teikia visuomenei daugiau negu 200 paslaugų (pvz., automobilio registracijos išdavimas, gimimo liudijimo išdavimas, priėmimas į aukštąją mokyklą, įvairių licencijų išdavimas, verslo registravimas): <ul style="list-style-type: none"> Per ofisų tinklą. E. būdu. 	<ul style="list-style-type: none"> Privatus partneris buvo / yra tiesiogiai suinteresuotas tinkamai prižiūrėti ir tobulinti konkrečią paslaugą ir technologinį sprendimą. Sukurta fizinė ir e. infrastruktūra yra pritaikyta dideliame kiekiui vartotojų, kas leidžia vienu metu teikti didelį kiekį paslaugų. „Atlaisvinti“ Naujojo Brunswick valstijos administracijos resursai yra skiriami kitoms užduotims atlikti ar paslaugoms suteikti. Privataus partnerio teikiamos paslaugos Naujojo Brunswick valstijoje yra vienodos kokybės visiems vartotojams, kadangi jas teikiant naudojama viena centralizuota infrastruktūra, pvz., skambučių centras. Privatus partneris, sukūręs sprendimą Naujojo Brunswick valstijai toliau sėkmingai jį 	<ul style="list-style-type: none"> Perdavus el. paslaugų sprendimo kūrimą privačiam sektoriui potencialiai sumažėtų eksploatacinės išlaidos ir, tikėtina, būtų užtikrinama aukštesnė įsigyjamų IT sprendimų, įskaitant el. paslaugas, kokybė. Perdavus paslaugų teikimą privačiam sektoriui galėtų būti užtikrinamas vieningas el. paslaugos teikimo kokybės standartas / aukštesnė paslaugų kokybė. Paslaugų teikimo perdavimas potencialiai sumažintų viešojo sektoriaus žmogiškųjų išteklių poreikį arba leistų panaudoti „atlaisvintus“ žmogiškuosius išteklius kitoms funkcijoms vykdyti. Kadangi verslas investuotų į savo teikiamą produktą / paslaugą, siekdamas jį parduoti kitiems klientams, tai potencialiai leistų užtikrinti, jog siūlomas sprendimas yra nuolatos tobulinamas. Tokio Naujojo Brunswick valstijos modelio pritaikymas reikalautų pakeitimų esamame teisiniame reglamentavime Lietuvoje (plačiau žiūrėti 4 skyrių „Esamos situacijos Lietuvoje apžvalga <p>Siekiant įvertinti Lietuvos galimybes panaudoti</p>

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	15 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

Nr.	VPSP tipas ir įgyvendinimo principai – verslui perduotas el. paslaugos kūrimo / teikimo aspektas (-ai)	VPSP įgyvendinimo įtaka / vertė	Užsienio šalies patirties pritaikomumas Lietuvoje
	<ul style="list-style-type: none"> • Per skambučių centrą. • Valdo Naujojo Brunswick žemės registrą, turto registrą, įmonių registrą. • Vykdo kitas funkcijas. <p>Įvardintos paslaugos yra teikiamos 36 paslaugų centruose, o SNB (http://www.snb.ca/e/0001e.asp) aptarnauja gyventojus teikdamas vienodos kokybės paslaugas visos valstijos mastu.</p>	<p>eksportuoja į kitas valstijas.</p>	<p>viešojo ir privataus sektoriaus partnerystę (toliau – VPSP) el. paslaugų kūrimui ir teikimui, buvo analizuojami Lietuvos informacijos šaltiniai, teisės aktai bei organizuojami susitikimai su viešojo sektoriaus institucijomis ir privataus sektoriaus atstovais:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Informacinės visuomenės plėtros komitetu prie Susisiekimo ministerijos; ▶ Centrinės projektų valdymo agentūros viešosios ir privačios partnerystės skyriumi (toliau - CPVA); ▶ Viešojo ir privataus sektorių partnerystės asociacija; ▶ Nacionalinio informacinių ir ryšių technologijų sektoriaus asociacija „Infobalt“. <p>Toliau šiame skyriuje pateikiama:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ VPSP sampratos Lietuvoje apžvalga; ▶ Lietuvos teisinės aplinkos apžvalga; ▶ Nustatytų VPSP įgyvendinimo el. paslaugų srityje ribojimų bei galimybių apžvalga. <p style="text-align: center;">3.1 VPSP samprata Lietuvoje</p> <p>Lietuvoje VPSP apibrėžiama kaip valstybės arba savivaldybės institucijos ir privataus subjekto įstatymuose nustatyti bendradarbiavimo būdai,</p>

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	16 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

Nr.	VPSP tipas ir įgyvendinimo principai – verslui perduotas el. paslaugos kūrimo / teikimo aspektas (-ai)	VPSP įgyvendinimo įtaka / vertė	Užsienio šalies patirties pritaikomumas Lietuvoje
			<p>kuriais valstybės arba savivaldybės institucija perduoda jos funkcijoms priskirtą veiklą privačiam subjektui, o privatus subjektas investuoja į šią veiklą ir jai vykdyti reikalingą turtą, už tai gaudamas įstatymų nustatytą atlyginimą.</p> <p>Trumpai VPSP Lietuvoje gali būti apibrėžta kaip:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ ilgalaikis susitarimas tarp viešojo ir privataus sektorių; ▶ dėl investicijų į viešųjų paslaugų teikimą; ▶ kai rizika priskiriama tam, kas geriau moka ją valdyti; ▶ viešasis sektorius moka privačiam sektoriui už paslaugų, teikimą visuomenei arba garantuoja kitokią investuotų lėšų grąžą. <p>Lietuvoje nustatyti du viešojo ir privataus sektorių partnerystės būdai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sutartinė partnerystė, kuri skaidoma į du būdus: <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Koncesija (taikoma pagal Koncesijų įstatymą) - kai viešojo sektoriaus subjektas suteikia privataus sektoriaus subjektui (koncesininkui) leidimą vykdyti ūkinę komercinę veiklą, susijusią su infrastruktūros objektų projektavimu, statyba, plėtra, atnaujinimu, pakeitimu, remontu, valdymu, naudojimu ir (ar)

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	17 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

Nr.	VPSP tipas ir įgyvendinimo principai – verslui perduotas el. paslaugos kūrimo / teikimo aspektas (-ai)	VPSP įgyvendinimo įtaka / vertė	Užsienio šalies patirties pritaikomumas Lietuvoje
			<p>priežiūra, teikti viešąsias paslaugas, valdyti ir (ar) naudoti valstybės, savivaldybės turtą (tarp jų eksploatuoti gamtos išteklius), o koncesininkas pagal koncesijos sutartį prisiima visą ar didžiąją dalį su tokia veikla susijusios rizikos bei atitinkamas teises ir pareigas, ir jo atlyginimą už šią veiklą sudaro tik teisės užsiimti atitinkama veikla suteikimas ir pajamos iš tokios veiklos ar tokios teisės suteikimas ir pajamos iš tokios veiklos kartu su atlyginimu, mokamu koncesininkui suteikiančiosios institucijos, atsižvelgiant į jos prisiimtą riziką.</p> <p>Pavyzdžiai (nurodytas sutarties objektas):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Vėliučionių katilinės renovavimas. ▶ Šilumos ir karšto vandens gamybos ir teikimo bei šilumos ir karšto vandens sistemų priežiūros viešųjų paslaugų teikimas Trakų rajono savivaldybės teritorijoje. ▶ Suteikiamas leidimas valdyti ir naudoti

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	18 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

Nr.	VPSP tipas ir įgyvendinimo principai – verslui perduotas el. paslaugos kūrimo / teikimo aspektas (-ai)	VPSP įgyvendinimo įtaka / vertė	Užsienio šalies patirties pritaikomumas Lietuvoje
			<p>koncesijos objektą (UAB Širvintų autobusų parkas) ir teikti keleivių vežimo paslaugas.</p> <p>1.2. Valdžios ir privataus subjektų partnerystė (toliau – VžPP) (taikoma pagal Investicijų įstatymą) - kai privatus subjektas ilgalaikėje (nuo 3 iki 25 metų) valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutartyje nustatytais sąlygomis investuoja į valdžios subjekto funkcijoms priskirtas veiklos sritis ir šiai veiklai vykdyti reikalingą valstybės arba savivaldybės turtą ir vykdo tose srityse tam tikrą nustatytą veiklą, už kurią privačiam subjektui atlyginimą moka valdžios subjektas.</p> <p>Pavyzdžiai (nurodytas sutarties objektas):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Palangos aplinkkelio tiesimas. ▶ Privataus subjekto atliekama ūkinė veikla, vykdoma Balsių mokyklos statybą, ūkio priežiūrą ir administravimą. <p>2. Institucinė partnerystė – kai konkrečiai</p>

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	19 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

Nr.	VPSP tipas ir įgyvendinimo principai – verslui perduotas el. paslaugos kūrimo / teikimo aspektas (-ai)	VPSP įgyvendinimo įtaka / vertė	Užsienio šalies patirties pritaikomumas Lietuvoje
			<p>veiklai vykdyti steigiamas mišraus kapitalo juridinis asmuo ir valstybės ar savivaldybių turtas yra investuojamas kaip viešojo sektoriaus įnašas į bendros įmonės kapitalą.</p> <p>Viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektai Lietuvoje šiuo metu yra įgyvendinami transporto, švietimo, sveikatos ir socialinės apsaugos, kultūros, turizmo, viešosios tvarkos ir visuomenės apsaugos bei kitose įstatymų nustatytoje valdžios subjekto veiklą ir funkcijas apimančiose srityse, tačiau nei viena oficiali VŽPP ar koncesija nebuvo vykdyta el. paslaugų srityje.</p> <p>VPSP projektus Lietuvoje įgyvendina centrinės ir vietos valdžios institucijos, su privačiu subjektu sudarydamos partnerystės sutartis. Privatus subjektas atrenkamas vykdant viešuosius pirkimus. Nuo įprasto viešojo pirkimo VPSP pirkimai skiriasi tuo, kad su partneriu yra būtinas dialogas, kurio metu abi šalys siekia susitarti dėl optimalių sąlygų teikiant nustatytos apimties ir standarto viešąsias paslaugas. Siekiant užtikrinti galimybę dialogui, dažniausia viešųjų pirkimų procedūra VPSP projektuose yra konkurencinis dialogas arba derybos.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lietuvos teisinės aplinkos apžvalga“).
2.	JUNGTINĖ KARALYSTĖ		

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	20 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

Nr.	VPSP tipas ir įgyvendinimo principai – verslui perduotas el. paslaugos kūrimo / teikimo aspektas (-ai)	VPSP įgyvendinimo įtaka / vertė	Užsienio šalies patirties pritaikomumas Lietuvoje
	<p>Verslui perduotas aspektas: E. valdžios sprendimų kūrimas ir eksploatavimas (Modelis 3, Modelis 4).</p> <p>Aprašymas: „Service@Swansea“ – tai VPSP principu paremtas projektas tarp Swansea miesto savivaldybės ir privataus partnerio „Capgemini“. Pirmosios projekto dalies „Resource@Swansea“ tikslas buvo sumažinti rankinio darbo ir užduočių dubliavimo kiekį perkuriant, integruojant ar ženkliai tobulinant savivaldybės naudojamą sistemą, skirtą darbuotojų užmokesčio apskaitai, biudžetavimui, žmogiškųjų resursų valdymui ir viešiesiems pirkimams.</p> <p>Įgyvendinant antrąją projekto dalį buvo atidarytas savivaldybės skambučių centras, klientų aptarnavimo biuras bei sukurtas internetinis portalas klientų užklausimams valdyti.</p> <p>50 proc. Swansea savivaldybės IT departamento darbuotojų buvo perkelti dirbti į privataus partnerio kompaniją su tikslu toliau plėtoti ir įgyvendinti savivaldybės e. valdžios programą.</p> <p>Šiuo metu savivaldybė yra pilnai įgyvendinusi „Service@Swansea“ programą, kuri yra toliau sėkmingai taikoma pasitelkiant privatų partnerį (http://www.swansea.gov.uk/index.cfm?articleid=5187).</p> <p>Jungtinės Karalystės ministrų kabinetas yra pripažinęs šį projektą kaip vieną iš sėkmingiausių VPSP pavyzdžių šalyje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 80 proc. visų Swansea savivaldybės paslaugų atveju klientai gali būti aptarnaujami vieno skambučio principu (paskambinus vieną sykį telefonu gali būti suteiktos kelios paslaugos), užtikrinant aukštą paslaugų ir aptarnavimo kokybę. • Pasitelkus privataus partnerio patirtį, infrastruktūrą ir išteklius tapo įmanoma įgyvendinti itin ambicingą ir kompleksinę projektą. Swansea savivaldybės darbuotojai pripažino, kad to nebūtų pavykę padaryti be privataus partnerio pagalbos. • Savivaldybės darbuotojų skaičius nepakito / arba pakito labai nežymiai. Didžioji dalis „atsilaisvintųjų“ resursų buvo pasitelkti įgyvendinti kitas svarbias savivaldybės užduotis. • Perdavus dalį patyrusių Swansea savivaldybės IT (ir klientus aptarnaujančio personalo) darbuotojų į 	<ul style="list-style-type: none"> • „Service@Swansea“ apimties projektams įgyvendinti būtina turėti bent minimalios VPSP vykdymo patirties – Lietuva šios patirties el. paslaugų srityje neturi (žr. skyrių „4.1. VPSP samprata Lietuvoje“ („nei viena oficiali VŽPP ar koncesija nebuvo vykdyta el. paslaugų srityje“)). • VPSP projekto išskaidymas į tarpinius etapus, Swansea savivaldybės projekte leido iš anksto pasirengti įgyvendinti numatytas darbų apimtis. Kadangi Lietuva neturi patirties vykdamas VPSP projektus el. paslaugų srityje toks skaidymas sudarytų sąlygas geriau suvaldyti kylančias rizikas. • Konkretaus privataus partnerio įtraukimas nuo pat projekto įgyvendinimo pradžios sudarė sąlygas bendram partnerių augimui bei vieningam lūkesčių bei komandos susiformavimui. Todėl į VPSP projektus el. paslaugų srityje potencialius privačius partnerius reikėtų įtraukti kiek įmanoma anksčiau, pvz., formuojant planuojamų darbų apimtį ir technologinius reikalavimus. • Privataus partnerio ilgalaikis įtraukimas į Swansea savivaldybės veiklą sudarė sąlygas užtikrinti iniciatyvos tęstinumą, kuris yra nepriklausomas nuo rinkimų ciklo. Lietuvoje tai taip pat galėtų padėti sparčiau vystyti

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	21 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

Nr.	VPSP tipas ir įgyvendinimo principai – verslui perduotas el. paslaugos kūrimo / teikimo aspektas (-ai)	VPSP įgyvendinimo įtaka / vertė	Užsienio šalies patirties pritaikomumas Lietuvoje
		<p>privataus partnerio rankas buvo užtikrintas projekto metu pasiektų rezultatų tęstinumas, ilgalaikis praktinis sukurtų sprendimų pritaikymas ir darbuotojų kompetencijos kilimas.</p> <ul style="list-style-type: none"> Privatus partneris dalyvaudamas Swansea savivaldybės projekte yra suinteresuotas nuolatos rūpintis paslaugų kokybe, kadangi yra pastoviai prižiūrimas savivaldybės atstovų, atsakingų už paslaugų kokybės užtikrinimą, bei mato galimybę parduoti savo produktą kitoms savivaldybėms. 	<p>strateginius projektus.</p>
3.	ESTIJA		
	<p>Verslui perduotas aspektas: Atviri duomenys (Modelis 1, Modelis 2).</p> <p>Aprašymas: Privataus ir viešojo sektoriaus partnerystė yra skatinama plėtojant „atvirų duomenų“ (angl. open data) iniciatyvą. Tam tikri viešojo sektoriaus įstaigų duomenys (pvz., juridinių asmenų registro, mokesčių prievolių laikymosi duomenys, kt.) yra prieinami viešai (http://www.opendata.ee/en). Šių duomenų pagrindu privataus sektoriaus atstovai kuria įvairias el. paslaugas, kurių dalis yra nemokama (priklausomai nuo el. paslaugos teikėjo). Pavyzdžiui,</p>	<ul style="list-style-type: none"> Estijos viešojo sektoriaus sukauptų duomenų atvėrimas leidžia pakartotinai panaudoti ir sukurti pridėtinę vertę iš viešojo sektoriaus turimų duomenų. Sprendžiant iš nuolatos augančios atvirų duomenų 	<ul style="list-style-type: none"> Lietuvoje atvirų duomenų panaudojimas sudarytų sąlygas didinti institucijų veiklos skaidrumą, duomenų ir jų analizės kokybę. Lietuvos privatus sektorius dar nėra susipažinęs su viešojo sektoriaus institucijų turimais duomenimis, jų apimtimis ir iš to kylančiomis galimybėmis. Atvirų duomenų panaudojimas galėtų sudaryti galimybę

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	22 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

Nr.	VPSP tipas ir įgyvendinimo principai – verslui perduotas el. paslaugos kūrimo / teikimo aspektas (-ai)	VPSP įgyvendinimo įtaka / vertė	Užsienio šalies patirties pritaikomumas Lietuvoje
	informacija apie mokestines prievoles yra panaudojama atrenkant skolininkus valstybei ir siunčiant jiems priminimus, taip pat yra sudaromas ir skelbiamas juridinio asmens „reputacijos“ indeksas. Šios paslaugos yra labai populiarios atliekant, pvz., būsimo verslo partnerio patikrinimą.	<p>apimties Estijoje atviri duomenys vis labiau domina visuomenę, verslo ir valdžios atstovus.</p> <ul style="list-style-type: none"> Gyventojams ir verslui leidžiama kurti inovatyvias atviris duomenis pagrįstas el. paslaugas, tenkinančias naudotojų poreikius, tačiau informacija apie duomenų atvėrimo įtaką naujų produktų atsiradimui, kol kas nėra prieinama. 	<p>didinti šalies konkurencingumą, kurti inovacijas, naujas darbo vietas, naujas prekes ir paslaugas, pažangias, kuriančias pridėtinę vertę el. paslaugas.</p> <ul style="list-style-type: none"> Atveriant visuomenei, mokslui bei verslui viešojo sektoriaus institucijų saugomus duomenis, Lietuvoje būtų reikalinga užtikrinti atitinkamą reguliacinę bei administracinę bazę. Prieš įgyvendinant šį modelį reikia: <ul style="list-style-type: none"> Išanalizuoti teisinius ir organizacinius aspektus ir nustatyti tinkamiausią mechanizmą: kokiomis teisinėmis ir organizacinėmis sąlygomis viešojo sektoriaus turimi duomenys galėtų būti perduoti privataus sektoriaus naudojimui; kokiomis finansinėmis sąlygomis būtų kuriamos naujos mobiliosios programėlės / kiti sprendimai; kaip būtų valdomos, prižiūrimos, palaikomos ir vystomos sukurtos mobiliosios programėlės / kiti sprendimai. Parengti konkrečias bendradarbiavimo su privačiu
4.	JUNGTINĖS AMERIKOS VALSTIJOS		
	<p>Verslui perduotas aspektas: Atviri duomenys (Modelis 1, Modelis 2).</p> <p>Aprašymas: 2009 m. JAV vyriausybės pradėjo duomenų atvėrimo iniciatyvą Data.gov, siekdama didesnio viešojo sektoriaus atvirumo bei atskaitomybės. Daugiau nei 500 000 duomenų rinkinių buvo atvėrti visuomenei bei verslui. Privatus sektorius, pasinaudodamas šiais duomenimis, sukūrė apie 250 mobiliųjų programėlių (pvz., nutukimo lygiui šalyje stebėti), valdžios institucijos sukūrė dar virš 1200 mobiliųjų programėlių¹⁷ (pvz., valstybės finansų stebėjimui, Maisto ir vaistų administracijos pranešimų dėl neleistinų produktų gavimui).</p>	<ul style="list-style-type: none"> Atveriant bei pakartotinai panaudojant viešojo sektoriaus kaupiamus duomenis sukuriama visuomenei aktualios / naudingos paslaugos. Duomenų atvėrimas sudarė sąlygas naujų darbo vietų kūrimui. Verslas, sukūręs paslaugas, 	

¹⁷ Šaltinis: Data-Driven Innovation A Guide for Policymakers: Understanding and Enabling the Economic and Social Value of Data; Public policy division of the software & information industry association. Prieiga internete: https://www.sii.net/index.php?option=com_docman&task=doc_download&gid=4268&Itemid=318

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	23 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

Nr.	VPSP tipas ir įgyvendinimo principai – verslui perduotas el. paslaugos kūrimo / teikimo aspektas (-ai)	VPSP įgyvendinimo įtaka / vertė	Užsienio šalies patirties pritaikomumas Lietuvoje
		<p>pagrįstas atvirųjų duomenų panaudojimu, padidino savo pajamas (kartu sąlygojo ekonomikos augimą).</p> <ul style="list-style-type: none"> Duomenų atvėrimas padidino valdžios institucijų atvirumą, atskaitomumą, skaidrumą. 	<p>sektoriumi sąlygas.</p> <ul style="list-style-type: none"> Apibrėžti duomenų aibę, kuri gali būti perduota privataus sektoriaus naudojimui, kuriant naujas paslaugas. Esant poreikiui, įgyvendinti technologinius sprendimus, reikalingus viešojo sektoriaus institucijų turimų duomenų atvėrimui verslo subjektams.
5.	AUSTRIJA		
	<p>Aspektas, perduotas verslui: E. valdžios sprendimų kūrimas ir eksploatavimas, fizinė infrastruktūra (Modelis 3, Modelis 4).</p> <p>Aprašymas: 2002 m. Austrijos Vyriausybė inicijavo VPSP projektą pavadinimu ADONIS (angl. Austrian Digital Operating Network for Integrated Services). Projekto tikslas – sukurti valstybinį integruotą radijo ryšio tinklą policijai, gaisrininkams, greitajai medicinos pagalbai ir armijai. Projekto tipas numatė, jog privataus partnerio patirtos išlaidos bus padengtos renkant mokesčius iš tinklo naudotojų¹⁸. Dėl įvairių problemų, kilusių projekto įgyvendinimo metu, 2003 m. VPSP buvo nuspręsta nutraukti. Didžiausiomis problemomis buvo laikomi šie aspektai:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nepasisėkė bandymai užtikrinti ekonomiškai pakankamą naudotojų kiekį - 	<ul style="list-style-type: none"> Nepavykus įgyvendinti projekto didelė dalis susijusių šalių tapo priešiška nusiteikusios viena kitos atžvilgiu. Negatyvus žiniasklaidos dėmesys suformavimo precedentą visuomenės nusiteikimui prieš VPSP – tai pakenkė šalies planams vykdyti tokio pobūdžio projektus kituose sektoriuose ateityje. 	<ul style="list-style-type: none"> Austrijos pavyzdys rodo, kad įgyvendinant VPSP projektus yra reikalingas visuomenės ir socialinių partnerių palaikymas, todėl įgyvendinant VPSP projektus el. paslaugų srityje Lietuvoje būtina atkreipti dėmesį į socialinių partnerių (pvz., kontroliuojančių institucijų, paslaugų gavėjų asociacijų) nuomonę, įtraukimą. VPSP turi būti paremta abiejų šalių partnerių artimu bendradarbiavimu ir konstruktyvia komunikacija. Todėl reglamentuojant VPSP el. paslaugų srityje Lietuvoje būtina numatyti konkrečius bendradarbiavimo ir

¹⁸ Šaltinis: Public-Private Partnerships in E-government: Knowledge Map; The Institute for Public-Private Partnerships, 2009; Prieiga internete: http://www.infodev.org/infodev-files/resource/InfodevDocuments_821.pdf

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	24 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

Nr.	VPSP tipas ir įgyvendinimo principai – verslui perduotas el. paslaugos kūrimo / teikimo aspektas (-ai)	VPSP įgyvendinimo įtaka / vertė	Užsienio šalies patirties pritaikomumas Lietuvoje
	<p>nepavykus surinkti pakankamo naudotojų skaičius VPSP kaina ženkliai išaugo ir tapo sunkiai pakeliama viešajam partneriui.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Techninės problemos, dėl kurių Austrijos Raudonasis Kryžius netgi pagrasino palikti projekto komandą. • Priešiška ir nekonstruktyvi komunikacija tarp privataus ir viešojo partnerio. • Augantis kiekis negatyvių žiniasklaidos pranešimų, susijusių su vykdomu projektu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sukaupta patirtis suteikė daug žinių ir įžvalgų apie tai, kokie turėtų būti VPSP partnerių santykiai, kaip juos reikėtų apibrėžti teisiškai, kokie skaičiavimai ir pasirengiamieji darbai turėtų būti atlikti prieš įgyvendinant didelės apimties VPSP projektus. • Nors santykiai tarp susijusių viešojo sektoriaus partnerių buvo pašliję, tačiau būtent į jų sutelkimą kituose projektuose imta skirti gerokai daugiau dėmesio, kas leido pasiekti glaudesnę dialogą tarp skirtingų institucijų ir organizacijų. 	<p>komunikacijos principus (pvz., į VPSP projektų įgyvendinimą / stebėseną / priežiūrą turėtų būti įtraukiami nepriklausomi socialiniai partneriai).</p>
6.	TARPTAUTINIS PAVYZDYS		
	<p>Verslui perduotas aspektas: IRT sprendimų kūrimas (Modelis 5).</p> <p>Aprašymas: Tarptautinis projektas CHARM yra organizuojamas Anglijos ir Olandijos greitkelių agentūrų (<i>Highways Agency (HA)</i> ir <i>Rijkswaterstaat</i>) vadovaujantis ikiprekybinio pirkimo principais. Šiuo dvejus metus trunkančiu projektu siekiama sukurti modernią eismo srauto valdymo sistemą, derančią su eismo valdymo ir kontrolės sistemomis vietiniu ir tarptautiniu lygmeniu. Pagrindiniai tikslai, kuriems pasiekti pakviesti privataus sektoriaus atstovai yra:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Perkančiosios organizacijos įsigyja visiškai naują ir rinkoje dar neegzistuojančią eismo valdymo sistemą maksimaliai atitinkančią jų individualius poreikius; • Perkančiosios organizacijos turi galimybę pasirinkti labiausiai jų poreikius 	<ul style="list-style-type: none"> • Ikiprekybinių pirkimų pritaikymas e. valdžios sprendimams kurti potencialiai padėtų užtikrinti didesnę privataus sektoriaus konkurenciją bei kuriamų produktų / paslaugų kokybę. • Pasinaudodamas ikiprekybiniais pirkimais viešasis sektorius galėtų įsigyti inovatyvius produktus, sukurtus konkrečiai perkančiajai organizacijai, užuot rinkusis tik iš konkrečių

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	25 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

Nr.	VPSP tipas ir įgyvendinimo principai – verslui perduotas el. paslaugos kūrimo / teikimo aspektas (-ai)	VPSP įgyvendinimo įtaka / vertė	Užsienio šalies patirties pritaikomumas Lietuvoje
	<ul style="list-style-type: none"> Pažangus plataus kelių tinklo valdymas Pažangus transporto srautų ir incidentų prognozavimas (angl. <i>virtual patrolling</i>) Kitų bendrų IRT funkcionalumų palaikymas <p>Ikiprekybinio pirkimo vertė – 4,1 mln. eurų (http://www.rijkswaterstaat.nl/en/about_us/business_opportunities/charm_pcp/). Šis pirkimas vykdomas pasitelkiant kelis skirtingus dalyvius, kurių skaičius mažėja kiekviename iš trijų ikiprekybinio pirkimo etapų:</p> <ul style="list-style-type: none"> Koncepcijos parengime Prototipo parengime Bandomojo gaminio parengime ir testavime <p>Dalyviai konkuruoja tarpusavy rengdami kiekvieno etapo rezultatą ir siekdami įgyti teisę dalyvauti kitame etape. Dalis dalyvių kiekviename pirkimo etape yra/gali būti pašalinami iš ikiprekybinio pirkimo. Viena iš pagrindinių šio ikiprekybinio pirkimo charakteristikų – eismo srauto valdymo sistemai sukurti reikalingų investicijų ir rizikos dalijimasis su privačiais partneriais. Perkančiosios organizacijos šiuo atveju dengia tik dalį išlaidų, o likusios sumos dydį dalyviai pasirenka ir investuoja patys.</p>	<p>atitinkančią eismo srauto valdymo sistemą iš kelių skirtingų idėjų (siūlomi sprendimai tarp privačių dalyvių ženkliai skiriasi);</p> <ul style="list-style-type: none"> Privatūs partneriai nuolatos konkuruoja dėl tolimesnio etapo (prototipo, bandomojo gaminio) kontraktų, taip užtikrinama aukšta siūlomų sprendimų kokybė; Privatūs partneriai investuoja savo lėšas į viešajam sektoriui skirtą sprendimo kūrimą, kadangi yra siekiama sukurtą sistemą eksportuoti kituose regionuose ir valstybėse; Perkančiosios organizacijos dalinasi finansine našta ir dėl to gali skirti daugiau lėšų technologiškai pažangiam sprendimui sukurti (didelę dalį finansavimo taip pat skiria Europos Sąjunga); Tikimasi, jog pasibaigus ikiprekybiniam pirkimui naujos kartos sistema turės didelę paklausą rinkoje, o privatus verslas galės nesunkiai 	<p>(dėl to kartais ribotų) sprendimų, kurie šiuo metu yra rinkoje.</p> <ul style="list-style-type: none"> Ikiprekybinio pirkimo skaidymas etapais leistų perkančiosioms organizacijoms išbandyti paslaugas / produktus (pvz., mobiliosios programėlės, el. paslaugos, el. valdžios platformos) jų kūrimo eigoje. Tai sumažintų riziką įsigyti paslaugas / produktus neatitinkančius arba nepilnai atitinkančius perkančiosios organizacijos poreikius. Ikiprekybiniam pirkimams vykdyti reikalingi esamo teisinio reglamentavimo pakeitimai, kuriuos planuojama įgyvendinti 2015 m. Dėl sąlyginai didelio ikiprekybinio pirkimo biudžeto (reikia finansuoti daugiau nei vieną privatų dalyvį), tikėtina, jog perkančiosios organizacijos bus reikalinga papildoma finansinė parama iš trečiųjų šalių, pvz., iš Europos Sąjungos fondų.

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	26 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

Nr.	VPSP tipas ir įgyvendinimo principai – verslui perduotas el. paslaugos kūrimo / teikimo aspektas (-ai)	VPSP įgyvendinimo įtaka / vertė	Užsienio šalies patirties pritaikomumas Lietuvoje
		susigrąžinti patirtas išlaidas kuriant pažangų eismo srauto reguliavimo sprendimą.	

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	27 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

4 ESAMOS SITUACIJOS LIETUVOJE APŽVALGA

Siekiant įvertinti Lietuvos galimybes panaudoti viešojo ir privataus sektoriaus partnerystę (toliau – VPSP) el. paslaugų kūrimui ir teikimui, buvo analizuojami Lietuvos informacijos šaltiniai, teisės aktai bei organizuojami susitikimai su viešojo sektoriaus institucijomis ir privataus sektoriaus atstovais:

- ▶ Informacinės visuomenės plėtros komitetu prie Susisiekimo ministerijos;
- ▶ Centrinės projektų valdymo agentūros viešosios ir privačios partnerystės skyriumi (toliau - CPVA);
- ▶ Viešojo ir privataus sektorių partnerystės asociacija;
- ▶ Nacionalinio informacinių ir ryšių technologijų sektoriaus asociacija „Infobalt“.

Toliau šiame skyriuje pateikiama:

- ▶ VPSP sampratos Lietuvoje apžvalga;
- ▶ Lietuvos teisinės aplinkos apžvalga;
- ▶ Nustatytų VPSP įgyvendinimo el. paslaugų srityje ribojimų bei galimybių apžvalga.

4.1 VPSP samprata Lietuvoje

Lietuvoje VPSP apibrėžiama kaip valstybės arba savivaldybės institucijos ir privataus subjekto įstatymuose nustatyti bendradarbiavimo būdai, kuriais valstybės arba savivaldybės institucija perduoda jos funkcijoms priskirtą veiklą privačiam subjektui, o privatus subjektas investuoja į šią veiklą ir jai vykdyti reikalingą turtą, už tai gaudamas įstatymų nustatytą atlyginimą¹⁹.

Trumpai VPSP Lietuvoje gali būti apibrėžta kaip²⁰:

- ▶ ilgalaikis susitarimas tarp viešojo ir privataus sektorių;
- ▶ dėl investicijų į viešųjų paslaugų teikimą;
- ▶ kai rizika priskiriama tam, kas geriau moka ją valdyti;
- ▶ viešasis sektorius moka privačiam sektoriui už paslaugų, teikimą visuomenei arba garantuoja kitokią investuotų lėšų grąžą.

Lietuvoje nustatyti du viešojo ir privataus sektorių partnerystės būdai²¹:

3. Sutartinė partnerystė, kuri skaidoma į du būdus:

3.1. Koncesija (taikoma pagal Koncesijų įstatymą) - kai viešojo sektoriaus subjektas suteikia privataus sektoriaus subjektui (koncesininkui) leidimą vykdyti ūkinę komercinę veiklą, susijusią su infrastruktūros objektų projektavimu, statyba, plėtra, atnaujinimu, pakeitimu, remontu, valdymu, naudojimu ir (ar) priežiūra, teikti viešąsias paslaugas, valdyti ir (ar) naudoti valstybės, savivaldybės turtą (tarp jų eksploatuoti gamtos išteklius), o koncesininkas pagal koncesijos sutartį prisiima visą ar didžiąją dalį su tokia veikla susijusios rizikos bei atitinkamas teises ir pareigas, ir jo atlyginimą už šią veiklą sudaro tik teisės užsiimti atitinkama veikla suteikimas ir pajamos iš tokios veiklos ar

¹⁹ Šaltinis: Lietuvos Respublikos investicijų įstatymas, 1999-07-07 Nr. VIII-1312 (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais), 2 str. 15 p. Prieiga internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=470213

²⁰ Šaltinis: Jekaterinos Šarmavičienės pranešimas „Viešojo ir privataus sektorių partnerystė Lietuvoje – situacija ir perspektyvos“ Seimo informacinės visuomenės plėtros komiteto Europos savaitės diskusijoje „Viešojo ir privataus sektorių partnerystė PPP įgyvendinant informacinius ir ryšių technologijų projektus: Lietuvos ir užsienio valstybių patirtis“. Prieiga internete: <http://www.eic.lrs.lt/index.php?1341054623>

²¹ Šaltinis: Centrinės projektų valdymo agentūros pateikiama informacija. Prieiga internete: <http://www.ppplietuva.lt/partneryste/apie/partneryste-lietuvoje/puslapis-4.html>

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	28 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

tokios teisės suteikimas ir pajamos iš tokios veiklos kartu su atlyginimu, mokamu koncesininkui suteikiančiosios institucijos, atsižvelgiant į jos prisiimtą riziką.

Pavyzdžiai (nurodytas sutarties objektas):

- ▶ Vėliučionių katilinės renovavimas.
- ▶ Šilumos ir karšto vandens gamybos ir teikimo bei šilumos ir karšto vandens sistemų priežiūros viešųjų paslaugų teikimas Trakų rajono savivaldybės teritorijoje.
- ▶ Suteikiamas leidimas valdyti ir naudoti koncesijos objektą (UAB Širvintų autobusų parkas) ir teikti keleivių vežimo paslaugas.

3.2. Valdžios ir privataus subjektų partnerystė (toliau – VŽPP) (taikoma pagal Investicijų įstatymą) - kai privatus subjektas ilgalaikėje (nuo 3 iki 25 metų) valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutartyje nustatytais sąlygomis investuoja į valdžios subjekto funkcijoms priskirtas veiklos sritis ir šiai veiklai vykdyti reikalingą valstybės arba savivaldybės turtą ir vykdo tose srityse tam tikrą nustatytą veiklą, už kurią privačiam subjektui atlyginimą moka valdžios subjektas.

Pavyzdžiai (nurodytas sutarties objektas):

- ▶ Palangos aplinkkelio tiesimas.
- ▶ Privataus subjekto atliekama ūkinė veikla, vykdoma Balsių mokyklos statybą, ūkio priežiūrą ir administravimą.

4. Institucinė partnerystė – kai konkrečiai veiklai vykdyti steigiamas mišraus kapitalo juridinis asmuo ir valstybės ar savivaldybių turtas yra investuojamas kaip viešojo sektoriaus įnašas į bendros įmonės kapitalą.

Viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektai Lietuvoje šiuo metu yra įgyvendinami transporto, švietimo, sveikatos ir socialinės apsaugos, kultūros, turizmo, viešosios tvarkos ir visuomenės apsaugos bei kitose įstatymų nustatytoje valdžios subjekto veiklą ir funkcijas apimančiose srityse, tačiau nei viena oficiali VŽPP ar koncesija nebuvo vykdyta el. paslaugų srityje.

VPSP projektus Lietuvoje įgyvendina centrinės ir vietos valdžios institucijos, su privačiu subjektu sudarydamos partnerystės sutartis. Privatus subjektas atrenkamas vykdomi viešuosius pirkimus. Nuo įprasto viešojo pirkimo VPSP pirkimai skiriasi tuo, kad su partneriu yra būtinas dialogas, kurio metu abi šalys siekia susitarti dėl optimalių sąlygų teikiant nustatytas apimties ir standarto viešąsias paslaugas. Siekiant užtikrinti galimybę dialogui, dažniausia viešųjų pirkimų procedūra VPSP projektuose yra konkurencinis dialogas arba derybos²².

4.2 Lietuvos teisinės aplinkos apžvalga

4.2.1 Teisės aktų analizės tikslas ir apimtis

Atliktos analizės tikslas yra pateikti Lietuvos teisinės aplinkos, susijusios su el. paslaugų kūrimu ir teikimu taikant VPSP principus, apžvalgą. Analizės atlikimas yra svarbus siekiant įvertinti šiuo metu Lietuvoje galiojantį reglamentavimą, kuris daro įtaką VPSP el. paslaugų srityje, identifikuoti teises kliūtis VPSP projektų įgyvendinimui.

Toliau pristatomos analizės pagrindiniai uždaviniai:

- ▶ Išnagrinėti pagrindinių Lietuvos teisės aktų, reglamentuojančių VPSP įgyvendinimo el. paslaugų srityje, esmines nuostatas.

²² Šaltinis: Centrinės projektų valdymo agentūros pateikiama informacija. Prieiga internete: <http://www.pplietuva.lt/projekto-ciklas/viesieji-pirkimai/>

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	29 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

- ▶ Įvertinti, kaip šios nuostatos leidžia / riboja VPSP projektų įgyvendinimą el. paslaugų srityje (nustatyti, ar yra poreikis keisti teisės aktus).

Dėl šiuo metu Lietuvoje galiojančių teisės aktų (įstatymų bei lydimųjų teisės aktų), reglamentuojančių viešojo administravimo subjektų veiklą, gausos šiame darbe analizuojamos pagrindinių teisės aktų esminės nuostatos, darančios įtaką VPSP įgyvendinimo el. paslaugų srityje sistemai. Apžvalgoje pateikta šių teisės aktų analizė:

- ▶ Lietuvos Respublikos investicijų įstatymas.
- ▶ Lietuvos Respublikos koncesijų įstatymas.
- ▶ Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas.
- ▶ Lietuvos Respublikos valstybės Informacinių išteklių valdymo įstatymas.
- ▶ Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimas dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės.
- ▶ Lietuvos Respublikos informacinės visuomenės paslaugų įstatymas.
- ▶ Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas.
- ▶ Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas.

Teisės aktai, reglamentuojantys tam tikras specialias viešojo administravimo sritis, pvz., Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas, Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymas ir pan. bei kt., šioje ataskaitoje nėra nagrinėjami.

Pagal Lietuvos Respublikos investicijų įstatymo 2 str. 15 d. VPSP Lietuvoje yra apibrėžiama kaip „valstybės arba savivaldybės institucijos ir privataus subjekto įstatymuose nustatyti bendradarbiavimo būdai, kuriais valstybės arba savivaldybės institucija perduoda jos funkcijoms priskirtą veiklą privačiam subjektui, o privatus subjektas investuoja į šią veiklą ir jai vykdyti reikalingą turtą, už tai gaudamas įstatymų nustatytą atlyginimą“. Tačiau kaip matyti iš žemiau lentelėje „5 lentelė. Teisės aktų, susijusių su VPSP įgyvendinimu el. paslaugų srityje, analizė ir pasiūlymai dėl jų nuostatų pakeitimo“ 1 p. nurodytos analizės, minėta sąvoka gali neapimti dalies identifikuotų VPSP el. paslaugų srityje įgyvendinimo modelių. Todėl šioje apžvalgoje nagrinėjami ir VPSP el. paslaugų srityje modeliai, kurie gali neatitikti Lietuvos Respublikos investicijų įstatyme įtvirtintos VPSP sąvokos, siekiant įvertinti jų įgyvendinimo galimybes pagal Lietuvoje galiojančių reglamentavimą.

Toliau analizuojami teisės aktai vertinant šiuos el. paslaugų kūrimo taikant VPSP modelius:

- ▶ El. paslaugos, sukurtos verslo, panaudojant viešojo sektoriaus kaupiamus duomenis (**Modelis 1**).
- ▶ Mobilųjų programėlių kūrimas, t.y. privatus verslas kuria mobiliąsias programėles (pvz., savo lėšomis / dalinai finansuojamas valstybės) viešojo administravimo subjektams (pvz., panaudojant valstybės kaupiamus duomenis, mobiliąsias programėles viešosioms ir administracinėms paslaugoms teikti) (**Modelis 2**).
- ▶ El. valdžios sprendimų kūrimo perdavimas privačiam partneriui (**Modelis 3**).
- ▶ Viešojo administravimo subjektų teikiamų administracinių funkcijų (pvz., kai nereikalingas sudėtingas vertinimas) pavedimas privatiems subjektams (**Modelis 4**).
- ▶ Iki prekybiniai pirkimai, t.y. MTEP paslaugų įsigijimas, kuomet el. paslaugų sprendimo kūrimo etape yra finansuojami keli konkuruojantys verslo subjektai, vėliau pasirenkant vieną (kelis) iš sukurtų sprendimų el. paslaugoms teikti (**Modelis 5**).

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	30 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

4.2.2 Teisės aktų analizė bei siūlymai dėl galimo teisės aktų nuostatų pakeitimo

Žemiau 1 lentelėje pateikiame šiuo metu galiojančių pagrindinių Lietuvos teisės aktų, esminių nuostatų, susijusių su VPSP įgyvendinimu el. paslaugų srityje, analizę bei pasiūlymus dėl teisės aktų nuostatų pakeitimo.

5 lentelė. Teisės aktų, susijusių su VPSP įgyvendinimu el. paslaugų srityje, analizė ir pasiūlymai dėl jų nuostatų pakeitimo

Teisės akto pavadinimas	Esminės nuostatos, sudarančios palankias sąlygas VPSP įgyvendinimui el. paslaugų srityje	Esminės nuostatos, ribojančios VPSP įgyvendinimui el. paslaugų srityje
1. Investicijų įstatymas		
Lietuvos Respublikos investicijų įstatymas 1999 m. liepos 7 d. Nr. VIII-1312 (toliau – „Investicijų įstatymas“)	<p>Nuostata, sudaranti teisinį pagrindą VPSP įgyvendinimui. Investicijų įstatymo 2 str. 15 d. įtvirtinta, kad viešojo ir privataus sektorių partnerystė yra „valstybės arba savivaldybės institucijos ir privataus subjekto įstatymuose nustatyti bendradarbiavimo būdai, kuriais valstybės arba savivaldybės institucija perduoda jos funkcijoms priskirtą veiklą privačiam subjektui, o privatus subjektas investuoja į šią veiklą ir jai vykdyti reikalingą turtą, už tai gaudamas įstatymų nustatytą atlyginimą“. Šia Investicijų įstatymo nuostata yra sudaroma galimybė VPSP įgyvendinimui Lietuvos Respublikoje, t.y. sudaromos sąlygos privačiam subjektui vykdyti dalį viešojo subjekto funkcijų.</p> <p>Nuostatos, nustatančios reikalavimus privataus ir viešojo sektorių bendradarbiavimo formai. Tam, kad privatus subjektas galėtų vykdyti valdžios subjekto funkcijoms priskirtą veiklą, yra sudaroma valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutartis, apibrėžta Investicijų įstatymo 15¹ str. 1 d., o šios sutarties principai, ypatumai bei turinys yra reglamentuoti Investicijų įstatymo 15² – 15³ str. Minėtos nuostatos įtvirtina, kad VPSP įgyvendinimo teisinis pagrindas yra sutartis, kurioje nustatomos tiek viešojo, tiek privataus subjekto teisės ir pareigos.</p> <p>Nuostata, nustatanti veiklos rūšis, kurios gali būti vykdomos VPSP pagrindu. Investicijų įstatymo 15² str. 3</p>	<p>Ribojimas, susijęs su VPSP sąvoka. Investicijų įstatymo 2 str. 15 d. VPSP yra apibrėžiama kaip „valstybės arba savivaldybės institucijos ir privataus subjekto įstatymuose nustatyti bendradarbiavimo būdai, kuriais valstybės arba savivaldybės institucija perduoda jos funkcijoms priskirtą veiklą privačiam subjektui, o privatus subjektas investuoja į šią veiklą ir jai vykdyti reikalingą turtą, už tai gaudamas įstatymų nustatytą atlyginimą“. Tačiau iš šios nuostatos formulotės nėra aišku, ar VPSP sąvoka apima tokius bendradarbiavimo VPSP srityje atvejus, kai privačiam subjektui perduodamos aiškiai viešajam subjektui teisės aktais nepavestos funkcijos, pvz., informacijos skleidimas, dalijimasis tam tikrais duomenimis, kuriais jis disponuoja dėl savo veiklos ir pan. Toks reglamentavimo neišsamumas praktikoje gali sukelti ginčų dėl viešojo subjekto teisės pavesti tam tikras funkcijas (pvz., tam tikrų duomenų bazių kūrimas ir pan.) privatiems subjektams VPSP pagrindu ir užkirsti kelią įgyvendinti Modelius 1 ir 2.</p> <p>Ribojimas, susijęs su paslaugų apimtimi. Investicijų įstatymo 15² str. 3 d. pateiktame sąrašė nurodyta veikla iš esmės apima tik valdžios subjektų techninio pobūdžio veiklą, susijusią su infrastruktūra ar jiems priklausančio turto administravimu bei viešųjų paslaugų teikimu. Ši veikla nėra tapati administracinių paslaugų teikimui, kaip tai suprantama pagal Viešojo administravimo įstatymo 2 str. 17 d. Toks reglamentavimas reiškia, kad šiuo metu nėra</p>

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	31 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

	<p>d. yra nurodyta, kad „pagal valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutartį privačiam subjektui gali būti suteikta teisė vykdyti veiklą, susijusią su infrastruktūros, taip pat naujo arba jam perduoto valdyti ir naudoti valstybės ar savivaldybės turto projektavimu, statyba, rekonstravimu, remontu, atnaujinimu, valdymu, naudojimu ir priežiūra bei viešųjų paslaugų teikimu šiose srityse: transporto, švietimo, sveikatos ir socialinės apsaugos, kultūros, turizmo, viešosios tvarkos ir visuomenės apsaugos ir kitose įstatymų nustatytoje valdžios subjekto veiklą ir funkcijas apimančiose srityse.“ Šioje nuostatoje pateiktas veiklos sąrašas nėra baigtinis ir gali būti išplėstas kitų teisės aktų. Todėl, esant poreikiui, specialiuosiuose teisės aktuose būtų galima įtvirtinti ir kitas sritis, kuriuose VPSP būtų įgyvendinama el. paslaugų srityje.</p>	<p>galimybės VPSP pagrindu perduoti visų viešojo administravimo subjektų teikiamų el. paslaugų kūrimo bei teikimo, t.y. viešojo administravimo subjektams lieka išimtinė kompetencija teikiant daugelį administracinių el. paslaugų, ypač susijusių su sprendimų priėmimu (pvz., dėl tam tikrų objektų registravimo, leidimų išdavimo ir pan.). Taigi, pagal galiojantį reglamentavimą užkertamas kelias įgyvendinti VPSP el. paslaugų srityje modelius, kuriuose privatūs subjektai ar jų darbuotojai aktyviai dalyvautų administracinių paslaugų teikime priimdami tam tikrus sprendimus, pvz., Modelis 4. Todėl keičiant viešojo administravimo įstatymą (numatant galimybę privatiems subjektams atlikti tam tikras viešojo administravimo funkcijas) reikėtų pakeisti ir papildyti ir Investicijų įstatymą, numatant VPSP galimybę ir dėl administracinių paslaugų.</p> <p>Ribojimas, susijęs su minimaliu paslaugų teikimo terminu. Investicijų įstatymo 15¹ str. 3 d. yra nurodyta, kad valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutartis, kurios pagrindu yra teikiamos 15² str. 3 d. nurodytos paslaugos, „turi būti rašytinė, sudaroma ne trumpesniam nei 3 metų ir ne ilgesniam nei 25 metų laikotarpiui“. Toks termino ribojimas neturėtų turėti neigiamos įtakos Modelių 3, 4, bei 5 įgyvendinimui, kadangi tokio tipo VPSP projektai paprastai trunka ilgiau nei 3 metus. Tačiau įgyvendinant VPSP el. paslaugų srityje Modelių 1 bei 2 pagrindu nustatytas terminas galėtų būtų laikomas rimta kliūtimi efektyviam VPSP įgyvendinimui, kadangi Modeliuose 1 ir 2 aprašytos paslaugos gali būti teikiamos ir žymiai trumpesnį laikotarpį (pvz., 1 metus).</p> <p>Užsienio valstybių praktikoje sudaromi VPSP susitarimai paprastai neviršija 25 metų, todėl Investicijų įstatyme nustatytas maksimalus terminas neturėtų sukelti neigiamų pasekmių VPSP el. paslaugų srityje įgyvendinimui.</p> <p>Ribojimas, susijęs nuosavybės teisių į turtą perdavimu. Investicijų įstatymo 15² str. 5 d. nustatyta, kad „jeigu privatus subjektas pagal valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutartį įsipareigoja sukurti naują turtą, šis</p>
--	---	--

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	32 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

		<p>turtas, pasibaigus sutarties galiojimui, nuosavybės teise perduodamas valstybei arba savivaldybei per valdžios subjektą“. Toks reglamentavimas įtvirtintas ir 15² str. 7 d. Minėtos Investicijų įstatymo nuostatos yra imperatyvaus pobūdžio ir nenustato galimybės VPSP sutarties pagrindu numatyti kitokių sąlygų, leidžiančių privačiam subjektui pasilikti nuosavybės teises į jo sukurtą produktą. Toks reglamentavimas užkerta kelią įgyvendinti tokius VPSP įgyvendinimo el. paslaugų srityje modelius, pagal kuriuos pasibaigus VPSP sutarčiai, vykdant ją sukurtas turtas pereina privačiam subjektui (pvz., Modelis 3).</p> <p>Ribojimai, susiję su pirkimo procedūrų taikymu. Investicijų įstatymo 15¹ str. 3 p. nustatyta, jog „valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutartis turi būti rašytinė, sudaroma <...> vadovaujantis <...>, Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymu“. Pagal to paties įstatymo 15² str. 13 p. „paslaugos ir darbai, kuriems sudaroma valdžios ir privataus subjekto partnerystės sutartis, perkami vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymu“. Iš šių nuostatų matyti, kad viešieji subjektai, įsigydami darbus ar paslaugas, privalo tai atlikti pagal Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas. Tačiau vertinant Modelio 5 įgyvendinimo galimybes, pastebėtina, kad Viešųjų pirkimo įstatymas aiškiai nenustato pirkimų būdo, kuriuo viešasis subjektas galėtų įsigyti mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros paslaugas, kuomet el. paslaugų sprendimo kūrimo etape būtų finansuojami keli konkuruojantys verslo subjektai, vėliau pasirenkant vieną iš sukurtų sprendimų el. paslaugoms teikti.</p> <p>Viešųjų pirkimų įstatyme yra įtvirtinta keletas pirkimo būdų, kuriais būtų galima pasinaudoti įsigyjant Modelyje 5 aprašytas paslaugas (pvz., projekto konkursas apdovanojant jo dalyvius, derybos, vykdant darbus bei teikiant paslaugas keliais etapais ir taip atsilyginant už kūrimo etape atliktus darbus). Tačiau tokią minėtų pirkimų būdų panaudojimo praktika kol kas nėra suformuota, t.y. jos nėra patvirtinusi nei Viešųjų pirkimų tarnyba, nei</p>
--	--	--

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	33 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

		<p>teismai.</p> <p>Pažymėtina, kad Modelį 5 būtų galima įgyvendinti ir netaikant Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytų pirkimo būdų, jei pagal Viešųjų pirkimų įstatymo 10 str. 2 d. 7 p. būtų perkamos mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros paslaugos. Tačiau, įvertinus tai, kad ši išimtis sudaro ribotą galimybę netaikyti Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų (paslaugos turi atitikti mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros paslaugoms keliamus reikalavimus), rekomenduotina pakeisti Investicijų įstatymo 15² str. 13 p., nustatant išimtį, jog paslaugos ir darbai, kuriems sudaroma valdžios ir privataus subjekto partnerystės sutartis, perkami vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymu, išskyrus, kai tokie pirkimai atliekami dėl Modelio 5 taikymo. Be to, vadovaujantis Koncesijų įstatymo analogija, rekomenduotina Investicijų įstatymą papildyti nuostatomis reglamentuojančiomis pirkimo būdo pagal Modelį 5 procedūrą.</p>
Išvados ir pasiūlymai:	<p>Siekiant sudaryti galimybes dėl VPSP įgyvendinimo el. paslaugų srityje pagal Modelį 3, Investicijų įstatymo keisti nereikia.</p> <p>Siekiant nustatyti aiškesnį reglamentavimą ir Modelius 1 ir 2 įtvirtinti kaip vieną iš VPSP formų, reikėtų papildyti VPSP sąvoką nustatant galimybę viešajam ir privačiam sektoriui bendradarbiauti VPSP pagrindu el. paslaugų srityje, net ir tuo atveju, kai valstybės ar savivaldybės institucijai atlikti tam tikras funkcijas aiškiai nėra pavesta. Taip pat siekiant sudaryti palankesnes sąlygas Modelių 1 ir 2 įgyvendinimui, Investicijų įstatymo 15¹ str. 3 d. galėtų būti papildyta išimtimi, jog nustatytas minimalus 3 metų VPSP sutarties terminas nebūtų taikomas VPSP įgyvendinimui el. paslaugų srityje.</p> <p>Esant poreikiui, t.y. norint privatiems subjektams pavesti tam tikrų, labiau techninio pobūdžio bei kompetencijos nereikalaujančių sprendimų teikiant administracines paslaugas priėmimą, aprašytą pagal Modelį 4, rekomenduotina Investicijų įstatymo 15² str. 3 d. papildyti sąrašu veiklos, kurią atlikti gali privatus subjektas, sudaręs VPSP sutartį, kartu atitinkamai pakeičiant ir Viešojo administravimo įstatymą (numatant galimybę privatiems subjektams atlikti tam tikras viešojo administravimo funkcijas).</p> <p>Siekiant sudaryti palankesnes sąlygas įgyvendinti Modelį 3, rekomenduotina pakeisti Investicijų įstatymo 15² str. 5 ir 7 d. bei 15³ str. 10 p., nustatant privačiam subjektui galimybę pasibaigus sudarytai valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutarčiai, pasilikti nuosavybės teises į vykdant VPSP sutartį sukurtą turtą ar jo dalį (įskaitant intelektinę nuosavybę).</p>	

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	34 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

	Siekiant išplėsti Modelio 5 taikymo galimybes, rekomenduotina pakeisti Investicijų įstatymo 15 ² str. 13 p., nustatant išimtį, jog paslaugos ir darbai, kuriems sudaroma valdžios ir privataus subjekto partnerystės sutartis, perkami vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymu, išskyrus, kai tokie pirkimai atliekami pagal Modelį 5. Be to, vadovaujantis Koncesijų įstatymo analogija, rekomenduotina Investicijų įstatymą papildyti nuostatomis reglamentuojančiomis pirkimo būdo pagal Modelį 5 procedūrą.	
2. Koncesijų įstatymas		
Lietuvos Respublikos Koncesijų įstatymas 1996 m. rugsėjo 10 d. Nr. I-1510 (toliau – „Koncesijų įstatymas“)	<p>Nuostata, nurodanti veiklą, kuri yra leidžiama koncesijos sutarties pagrindu. Koncesijų įstatymo 3 str. 2 d. yra nustatytas veiklos, kuri gali būti vykdoma koncesijos sutarties pagrindu, sąrašas. Sąrašas apima ūkinę komercinę veiklą, susijusią su infrastruktūros objektų operacijomis bei viešąsias paslaugas nurodytose srityse. Šis sąrašas nėra baigtinis, kadangi Koncesijų įstatymo 3 str. 2 d. 15 p. minima, kad viešosios paslaugos Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimu atskirais atvejais gali būti teikiamos ir kitose srityse, pvz., Lietuvos Respublikos Vyriausybė tokią galimybę gali numatyti savo nutarime. Tokiu atveju Koncesijų įstatymo nuostatų keisti nereikėtų. Tačiau esant poreikiui būtų galima įtvirtinti Koncesijų įstatymo 3 str. 2 d. pateiktą veiklą, kurios gali būti vykdomos koncesijos sutarties pagrindu sąrašą, pvz., el. registrų kūrimą bei valdymą ir panašias sritis. Kaip ir buvo minėta nagrinėjant Investicijų įstatymą, galimi Koncesijų įstatymo pakeitimai susiję su administracinių paslaugų teikimu gali būti atlikti tik kartu pakeičiant ir Viešojo administravimo įstatymo nuostatas.</p>	<p>Ribojimai, susiję su atskiromis ūkinės komercinės veiklos sritimis. Koncesijų įstatymo 4 str. yra nustatytas draudimas suteikti koncesiją užsienio subjektams vykdyti Lietuvos Respublikos saugumo ir gynybos užtikrinimo veiklą. Šio ribojimo subjektų ratas neapima Lietuvoje įsikūrusių privačių subjektų ir gali būti pateisinamas viešojo intereso gynimu. Taigi VPSP įgyvendinimo koncesijos sutarties pagrindu ribojimas nedaro esminės įtakos galimybei įgyvendinti nagrinėjamus VPSP el. paslaugų srityje modelius.</p> <p>Ribojimas, susijęs su koncesijos sutartį galinčiais sudaryti subjektais. Koncesijų įstatymo 9 str. 4 d. yra išvardintas sąrašas kriterijų, kuriuos atitinkantys privatūs asmenys negali sudaryti koncesijos sutarties, kaip pvz., turintys neišnykusį ar nepanaikintą teisnumą ar asmuo nėra įvykdęs pareigų, susijusių su mokesčių mokėjimu. Šis ribojimas yra siejamas su viešojo intereso apsauga ir yra prevencinio pobūdžio, dėl to negali būti vertinamas kaip darantis esminę neigiamą įtaką viešojo ir privataus sektorių partnerystei.</p> <p>Ribojimai, susiję su pirkimo procedūrų taikymu. Vertinant Modelio 5 įgyvendinimo galimybes, pastebėtina, kad Koncesijų įstatymas aiškiai nenustato pirkimų (Koncesijos sutarties sudarymo) būdo, kuriuo viešasis subjektas galėtų įsigyti mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros paslaugas, kuomet el. paslaugų sprendimo kūrimo etape būtų finansuojami keli konkuruojantys verslo subjektai, vėliau pasirenkant vieną iš sukurtų sprendimų</p>

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	35 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

		<p>el. paslaugoms teikti.</p> <p>Be to, pagal Koncesijų įstatymo 16 str. 2 p. ir kitas susijusias nuostatas koncesijos sutartis gali būti sudaroma tik su vienu koncesininku (konkurso dalyviu ar subjektu, atrinktu be konkurso). Atsižvelgiant į tokį Koncesijų įstatyme įtvirtintą reglamentavimą, rekomenduotina papildyti Koncesijų įstatymo 16 str. ir kitas susijusias nuostatas, numatant išimtį, jog koncesijos pagrindu perkant paslaugas ir darbus pagal Modelį 5, galima sudaryti koncesijos sutartį su keliais konkuruojančiais verslo subjektais, kurių projektai bus finansuojami pradiniame el. paslaugų sprendimo kūrimo etape, vėliau pasirenkant vieną iš sukurtų sprendimų el. paslaugoms teikti ir su juo sudarant pagrindinę koncesijos sutartį.</p>
Išvados ir pasiūlymai:	<p>Siekiant sudaryti galimybes dėl VPSP įgyvendinimo el. paslaugų srityje pagal Modelius 1 bei 2 Koncesijų įstatymo keisti nereikia.</p> <p>Esant poreikiui, t.y. norint privatiems subjektams pavesti tam tikrų, labiau techninio pobūdžio bei kompetencijos nereikalaujančių sprendimų teikiant administracines paslaugas priėmimą, aprašytą pagal Modelius 3 ir 4, rekomenduotina Koncesijų įstatymo 3 str. 2 d. įtvirtintą sąrašą papildyti sritimis, kuriose VPSP gali būti įgyvendinama pagal Koncesijos sutartį (pvz., tam tikrų leidimų išdavimas), kartu atitinkamai pakeičiant ir Viešojo administravimo įstatymą (numatant galimybę privatiems subjektams atlikti tam tikras viešojo administravimo funkcijas).</p> <p>Siekiant sudaryti sąlygas įgyvendinti Modelį 5, rekomenduotina papildyti Koncesijų įstatymo 16 str. ir kitas susijusias nuostatas, numatant išimtį, jog koncesijos pagrindu perkant paslaugas ir darbus pagal Modelį 5, galima sudaryti koncesijos sutartį su keliais konkuruojančiais verslo subjektais, kurie bus finansuojami el. paslaugų sprendimo kūrimo etape, vėliau pasirenkant vieną iš sukurtų sprendimų el. paslaugoms teikti ir su juo sudarant pagrindinę koncesijos sutartį.</p>	
3. Viešojo administravimo įstatymas		
<p>Lietuvos Respublikos Viešojo administravimo įstatymas 1999 m. birželio 17 d. Nr. VIII – 1234 (toliau – „Viešojo administravimo įstatymas“)</p>	<p>Nuostatos, apibrėžiančios viešąją paslaugą. Viešojo administravimo įstatymo 2 str. 18 d. viešosios paslaugos apibrėžtos kaip „valstybės ar savivaldybių kontroliuojamų juridinių asmenų veikla teikiant asmenims socialines, švietimo, mokslo, kultūros, sporto ir kita įstatymų nustatytas paslaugas. Įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka viešąsias paslaugas gali teikti ir kiti asmenys.“</p>	<p>Draudimas, susijęs su administracinių paslaugų teikimu. Viešojo administravimo įstatymo 5 str. 3 p. nustato, kad administracinių paslaugų teikimas yra viena iš pagrindinių viešojo administravimo sričių. Šio įstatymo 15 str. 2 d. įtvirtinta, kad „administracines paslaugas teikia tik viešojo administravimo subjektai“. Administracinė paslauga pagal Viešojo administravimo įstatymo 2 str. 17 d. pateikta</p>

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	36 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

	<p>Šiame apibrėžime esanti nuoroda į „kitus asmenis“, leidžia daryti išvadą, kad aukščiau nurodytos paslaugos gali būti pavedamos atlikti ir privatiems asmenims, taip sudarant palankias sąlygas VPSP. Toks reglamentavimas ypač palankus Modelių 1, 2 ir 5 įgyvendinimui.</p> <p>Nuostata, sudaranti galimybę viešojo administravimo subjektams pasitelkti privačius asmenis atliekant pavestas funkcijas. Viešojo administravimo įstatyme aiškiai nėra įtvirtina galimybė vykdant viešojo administravimo funkcijas pasitelkti privačius subjektus. Tačiau šio įstatymo 18 str. nurodoma, kad „viešojo administravimo subjektai, įgyvendindami jiems pavestas funkcijas, informacines technologijas naudoja įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka“. Šios nuostatos egzistavimas suponuoja išvadą, jos viešojo administravimo subjektai atlikdami jiems pavestas funkcijas turi teisę pasitelkti privačius asmenis, jei tokia galimybė yra numatyta įstatymais ar kitais teisės aktais (pvz., pagal Investicijų įstatymą ir kt.). Tačiau vadovaujantis šia nuostata gali būti tik el. paslaugų srityje privatiems subjektams gali būti pavedamas tik tokių paslaugų, kurios iš esmės yra techninio bei pagalbinio pobūdžio ir nėra susijusios su sprendimų priėmimu dėl administracinių paslaugų, teikimas. Toks reglamentavimas ypač palankus Modelių 1, 2, 3 ir 5 įgyvendinimui.</p>	<p>sąvoka yra viešojo administravimo subjekto veiksmai, apimantys (i) leidimų, licencijų ar dokumentų, kuriais patvirtinamas tam tikras juridinis faktas, išdavimą; (ii) asmenų deklaracijų priėmimą ir tvarkymą; (iii) asmenų konsultavimą viešojo administravimo subjekto kompetencijos klausimais; (iv) įstatymų nustatytos viešojo administravimo subjekto informacijos teikimą asmenims (v) administracinės procedūros vykdymą. Taigi, aukščiau nurodytos funkcijos, sudarančios administracinės paslaugos turinį, yra išimtinai priskiriamos viešojo administravimo subjekto kompetencijai ir VPSP pagrindu negali būti perduodamos teikti privatiems subjektams. Todėl galiojančiu reglamentavimu užkertamas kelias įgyvendinti VPSP el. paslaugų srityje modelius, kuriuose privatūs subjektai ar jų darbuotojai aktyviai dalyvautų administracinių paslaugų teikime priimdami tam tikrus sprendimus, t.y. Modelis 4.</p>
<p>Išvados ir pasiūlymai:</p>	<p>Viešojo administravimo įstatyme galioja absoliutus draudimas administracines paslaugas teikti asmenims, neturintiems viešojo administravimo subjekto statuso. Privačių asmenų dalyvavimas pagal šiuo metu galiojančią minėto įstatymo redakciją būtų galimas tik tokiu atveju, jei būtų atliekamos techninės (pvz., programinės įrangos priežiūros, informacijos perdavimas ir pan.) funkcijos, nesusijusios su administracinių sprendimų priėmimu (pvz., sprendimo dėl juridinio asmens ar kito objekto registravimo). Todėl dabar galiojantis reglamentavimas užkerta kelią Modelio 4 įgyvendinimui, kadangi net ir tais atvejais, kada leidimo ar licencijos išdavimas yra sąlyginai techninio pobūdžio veiksmas, tai išlieka viešojo administravimo subjekto prerogatyva.</p> <p>Siekiant sudaryti sąlygas minėto modelio įgyvendinimui, rekomenduotina papildyti Viešojo administravimo 15 str. 2 d. numatant išimtis, kai administracines paslaugas gali teikti ir privatūs asmenys.</p> <p>Įgyvendinant Modelius 1, 2, 3 bei 5, Viešojo administravimo įstatymo keisti nereikia.</p>	

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	37 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

4. Informacinių išteklių valdymo įstatymas

<p>Lietuvos Respublikos Valstybės Informacinių išteklių valdymo įstatymas 2011 m. gruodžio 15 d. Nr. XI-1807 (toliau – „Informacinių išteklių valdymo įstatymas“)</p>	<p>Nuostatos, leidžiančios privatiems asmenims prisidėti prie valstybės informacinių išteklių kūrimo bei tvarkymo. Informacinių išteklių valdymo įstatymo 19 str. 2 d. yra įtvirtinta nuostata, kad „registra kuria ir programinę įrangą diegia registro tvarkytojas ir (arba) teisės aktuose nustatyta tvarka parinktas (paskirtas) tiekėjas, kuriam registro valdytojas gali suteikti teisę tvarkyti duomenis registro kūrimo laikotarpiu“. Tokia pat teisė privačiam asmeniui (tiekėjui) gali būti suteikta ir kuriant valstybės informacinę sistemą bei jai diegiant programinę įrangą pagal Informacinių išteklių valdymo įstatymo 31 str. 1 d.</p> <p>Detaliau minėta privačių subjektų teisė yra apibrėžta Informacinių išteklių valdymo įstatymo 41 str. 1 d., kurioje yra įtvirtinta, kad „Registro ar valstybės informacinės sistemos techninės ir programinės įrangos priežiūros ir (arba) duomenų, informacijos, dokumentų ir (arba) jų kopijų tvarkymo funkcijos, išskyrus funkcijas, susijusias su sprendimais dėl informacijos teikimo ir jos skelbimo, registro objekto registravimo, registro duomenų, registro informacijos, registru pateiktų dokumentų ir (arba) jų kopijų teikimo ir perdavimo priėmimu ir asmenų, tvarkančių duomenis, informaciją, dokumentus ir (arba) jų kopijas, teisių ir pareigų nustatymo, gali būti perduotos Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatyme ar kituose teisės aktuose nustatyta tvarka parinktam (paskirtam) asmeniui ar asmenų grupei (toliau – „Paslaugos teikėjas“). Jeigu valstybės informacinėje sistemoje ar registre tvarkomi asmens duomenys, Paslaugos teikėjas yra asmens duomenų tvarkytojas“. Taigi, aukščiau minima nuostata suteikia galimybę su išvardintomis funkcijomis susijusių el. paslaugų kūrimą bei teikimą VPSP pagrindu perduoti privatiems subjektams, tačiau nesudaro sąlygų privačiam subjektui atlikti funkcijas, susijusias su administracinėmis paslaugomis. Toks reglamentavimas sudaro palankias sąlygas Modelių 1, 2, 3 ir 5 įgyvendinimui.</p>	<p>Ribojimas, susijęs su administracinių paslaugų teikimu. Atsižvelgiant į Viešojo administravimo įstatymo nustatytas dėl išimtinės viešojo administravimo subjektų kompetencijos teikiant administracines paslaugas, Informacinių išteklių valdymo įstatymo 41 str. 1 d. yra nurodoma, kad privatiems subjektams negalima perduoti funkcijų, susijusių su sprendimais dėl informacijos teikimo ir jos skelbimo, registro objekto registravimo, registro duomenų, registro informacijos, registru pateiktų dokumentų ir (arba) jų kopijas, teisių ir pareigų nustatymo. Toks reglamentavimas reiškia, kad nėra galimybės perduoti visų viešojo administravimo subjektų teikiamų el. paslaugų kūrimo bei teikimo VPSP pagrindu, t.y. viešojo administravimo subjektams lieka išimtinė kompetencija teikiant daugelį administracinių paslaugų, ypač susijusių su sprendimų priėmimu (pvz., leidimų, licencijų išdavimas ir kt.).</p> <p>Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, esant poreikiui, t.y., norint privatiems subjektams pavesti tam tikrų, labiau techninio pobūdžio bei kompetencijos nereikalaujančių sprendimų teikiant administracines paslaugas priėmimą pagal Modelį 4, rekomenduotina Viešojo administravimo įstatymo pakeitimais papildyti Informacinių išteklių valdymo 41 str. 1 d., numatant galimybę privatiems subjektams VPSP pagrindu atlikti tam tikras viešojo administravimo paslaugas.</p> <p>Ribojimas, susijęs su paslaugas teikiančiais subjektais. Informacinių išteklių valdymo įstatymo 42 str. 1 d. yra nustatytas draudimas technines ir programines įrangos priežiūros ir duomenų informacijos ir dokumentų ir (arba) jų kopijų tvarkymo funkcijas perleisti asmeniui, turinčiam neišnykusį ar nepanaikintą teistumą už nusikaltimą elektroninių duomenų ir informacinių sistemų saugumui, taip pat negali turėti paskirtos administracinės nuobaudos už neteisėtą asmens duomenų tvarkymą ir</p>
--	---	--

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	38 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

	<p>Nuostatos, leidžiančios privačiam subjektui išlaikyti intelektinės nuosavybės teises į sukurtą produktą. Informacinių išteklių valdymo įstatymo 12 str. 4 d. yra nustatyta, kad „autoriaus turtinių teisių į sukurtą programinę įrangą, parengtus projektinius dokumentus perdavimas institucijai, užsakiusiai sukurti programinę įrangą ar parengti projektinius dokumentus, neturi apriboti šias teises perdavusio asmens teisės be atskiro institucijos sutikimo toliau vystyti, tobulinti ir atlikti kitus reikiamus veiksmus su sukurta programine įranga ar parengtais projektiniais dokumentais“. Toks reglamentavimas yra ypač palankus Modelio 3 įgyvendinimui, kurio pagrindu intelektinės nuosavybės teisės išlieka el. paslaugų teikimui sukurto produkto autoriui. Tačiau pabrėžtina, kad Investicijų įstatymo 15² str. 5 d. numatytas reikalavimas, privačiam subjektui perduoti nuosavybės teises valstybei ar savivaldybei tuomet, kada yra sukuriamas turtas viešojo ir privataus sektorių partnerystės pagrindu. Taigi, aptartoji Informacinių išteklių valdymo įstatymo nuostata yra palanki Modelio 3 įgyvendinimui tik tuomet, kada viešojo administravimo subjektas užsakymu el. paslaugų kūrimui bei teikimui kuriama programinė įranga yra įsigyjama viešojo pirkimo būdu (ne pagal Investicijų įstatymo nuostatas).</p>	<p>taisyklių pažeidimą, elektroninių ryšių tinklo gadinimą ar savavališką prisijungimą prie tinklo arba infrastruktūros įrengimo, naudojimo ir apsaugos sąlygų ir taisyklių pažeidimą, jeigu nuo jos paskyrimo yra praėję mažiau kaip vieni metai. Tačiau šis draudimas yra tik prevencinio pobūdžio, t.y. galioja tik tiems subjektams, kurie yra padarę nurodytus nusikaltimus ar pažeidimus ir iš esmės nesudaro esminių kliūčių minėtas funkcijas pavesti teikti privatiems asmenims. Be to, šis reikalavimas nėra diskriminacinis ir iš esmės neužkerta kelio nagrinėjamų VPSP el. paslaugų srityje modelių įgyvendinimui.</p>
Išvados ir pasiūlymai:	<p>Siekiant sudaryti galimybes dėl VPSP įgyvendinimo el. paslaugų srityje pagal Modelius 1, 2, 3 bei 5, Informacinių išteklių valdymo įstatymo keisti nereikia.</p> <p>Siekiant sudaryti sąlygas įgyvendinti Modelį 4, rekomenduotina Informacinių išteklių valdymo įstatymą papildyti nuostatomis, išplečiančiomis registru ir valstybės informacinių sistemų valdytojų teisę privatiems subjektams pavesti atlikti funkcijas, kurių jie pagal šiuo metu galiojančius teisės aktus atlikti negali.</p>	
5. Informacinės visuomenės paslaugų įstatymas		
<p>Lietuvos Respublikos informacinės visuomenės paslaugų įstatymas 2006 m. gegužės 25 d. Nr. X-614 (toliau – „Informacinės visuomenės paslaugų</p>	<p>Nuostatos, sudarančios galimybę informacinės visuomenės paslaugų teikimui. Informacinės visuomenės paslaugos yra apibrėžtos kaip „paprastai už atlyginimą elektroninėmis ir per atstumą individualiu</p>	<p>Ribojimas, susijęs su paslaugų teikėjais, kurie yra įsikūrę ne Lietuvos Respublikoje, bet kitoje ES valstybėje. Informacinės visuomenės paslaugų įstatymo 4 str. 1 d. yra nustatyta bendroji taisyklė, draudžianti diskriminuoti kitose nei Lietuvos Respublika ES valstybėse</p>

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	39 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

<p>įstatymas“)</p>	<p>informacinės visuomenės paslaugos gavėjo prašymu teikiamos paslaugos“, o minėtų paslaugų teikėjas yra apibrėžiamas kaip „informacinės visuomenės paslaugą teikiantis fizinis ar juridinis asmuo ar kita organizacija, ar jos padalinys“ (Informacinės visuomenės paslaugų įstatymo 2 str. 15 d.). Iš šiame įstatyme plačiai apibrėžtų paslaugų teikėjo bei informacinės visuomenės paslaugų sąvokų yra darytina išvada, kad Informacinės visuomenės paslaugų teikimo teisė yra suteikta plačiam asmenų ratui. Toks reglamentavimas sudaro galimybes be apribojimo įgyvendinti nagrinėjamus VPSP el. paslaugų modelius.</p> <p>Nuostata, nustatanti informacinės visuomenės paslaugų teikimo taisyklės. Informacinės visuomenės paslaugų įstatymo 5 str. yra nustatyta bendra taisyklė, kad paslaugų teikėjai turi teisę verstis veikla be atskiro viešojo administravimo institucijų leidimo, laikydamiesi teisės aktų. Toks reglamentavimas sudaro palankias sąlygas privačių subjektų el. paslaugų kūrimui ir jų teikimui bei sudaro plačias galimybes nagrinėjamų VPSP el. paslaugų srityje modelių įgyvendinimui.</p>	<p>įsikūrusius paslaugų teikėjus. Tačiau ši bendroji taisyklė yra netaikoma informacinės visuomenės paslaugų teikimo ribojimams, susijusiems su šio įstatymo 4 str. 2 d. išvardintais kriterijais, pvz., Lietuvos Respublikos įstatymų, reglamentuojančių intelektinės nuosavybės teises, taikymu, draudimo santykiais, elektroninių pinigų išleidimu ar sutartiniais įsipareigojimais, susijusiais su vartojimo sutartimis ir pan. Šioje specialiojoje nuostatoje numatytų kriterijų sąrašas yra baigtinis, t.y. neleidžiantis valdžios institucijoms ar kitų įstatymų nuostatomis plačiau riboti ne Lietuvos Respublikoje įsikūrusių paslaugų teikėjų veiklos. Be to, nustatyti draudimai yra pateisinami viešojo intereso apsauga, taigi šis Informacinės visuomenės paslaugų įstatyme nustatytas ribojimas iš esmės nesudaro esminių kliūčių įgyvendinti nagrinėjamus VPSP el. paslaugų srityje modelius.</p>
<p>Išvados ir pasiūlymai:</p>	<p>Siekiant sudaryti palankias sąlygas VPSP įgyvendinimui el. paslaugų srityje pagal Modelius 1, 2, 3, 4 ir 5, Informacinės visuomenės paslaugų įstatymo keisti nereikia.</p>	
<p>6. Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas</p>		
<p>Lietuvos Respublikos Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas 1996 m. birželio 11 d. Nr. I-1374 (toliau – „Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas“)</p>	<p>Nuostatos, susijusios su įstatymo taikymu juridinių bei fizinių asmenų atžvilgiu. Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo tikslas yra ginti žmogaus privataus gyvenimo neliečiamumo teisę tvarkant asmens duomenis. Taigi, šio įstatymo sąvokose asmens duomenys yra apibūdinami kaip „<...> bet kuri informacija, susijusi su fiziniu asmeniu – duomenų subjektu, kurio tapatybė yra žinoma arba gali būti tiesiogiai ar netiesiogiai nustatyta“. Iš to darytina išvada, kad Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu nustatyti reikalavimai bei draudimai asmens duomenų apsaugai nėra taikomi juridinių asmenų atžvilgiu. Todėl teisinis reguliavimas nustatytas minėtame</p>	<p>Ribojimai, susiję su administraciniais teisiniais aspektais. Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatyme yra nustatyta reikalavimai privatiems asmenis, kurie siekia tapti duomenų valdytojais ar tvarkytojais:</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) Vyriausybės tvarka pranešti Valstybinei asmens duomenų inspekcijai apie planuojamą asmens duomenų tvarkymą (įstatymo 31 str. 1 d.); (ii) Registruotis Asmens duomenų valdytojų valstybės registre (įstatymo 34 str.); (iii) Privačiam subjektui atitinkant Asmens duomenų apsaugos įstatymo 32 str. 2 d. nustatytus kriterijus –

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	40 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

	<p>įstatyme nesudarytų kliūčių visų siūlomų VPSP įgyvendinimo el. paslaugų srityje modelių įgyvendinimui tiek, kiek jie susiję su duomenų apie juridinius asmenis tvarkymu be jų sutikimo ar atskiro viešojo atskiro įgaliojimo.</p> <p>Asmens duomenų apsaugos įstatymo 5 str. 1 d. 5 p. nustatyta, kad asmens duomenys gali būti tvarkomi, kai „įgyvendinami oficialūs įgaliojimai, įstatymais ir kitais teisės aktais suteikti valstybės bei savivaldybių institucijoms, įstaigoms ir įmonėms arba trečiajam asmeniui, kuriam teikiami asmens duomenys“. Ši nuostata sudaro sąlygas tvarkyti ir fizinių asmenų duomenis be jų sutikimo, VPSP pagrindu sudarytoje sutartyje numatant, kad viešojo administravimo subjektas tokius įgaliojimus perduoda privačiam subjektui.</p> <p>Nuostata, įgaliojimo pagrindu leidžianti privačiam subjektui tvarkyti viešojo subjekto turimus asmens duomenis. Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 2 str. 6 d. duomenų tvarkytoją apibrėžia kaip juridinį ar fizinį asmenį, kuris nėra duomenų valdytojo (asmens, kuris nustato duomenų tvarkymo tikslus ar priemones) darbuotojas, duomenų valdytojo įgaliotas tvarkyti asmens duomenis. Tokiu būdu šiuo įstatymu yra suteikta galimybė įgaliojimo pagrindu privačiam subjektui tvarkyti asmens duomenis. Įstatymas minėtiems veiksams atlikti nustato privalomus reikalavimus (Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 30 str.), t.y., kad duomenų valdytojas ir duomenų tvarkytojas turi sudaryti rašytinę sutartį, kurioje būtų numatyti jų santykiai ar reikalavimas duomenų subjektui užtikrinti tokias saugumo priemones, kurios atitiktų saugotinių asmens duomenų pobūdį. Aprašytas asmens duomenų teisinės apsaugos reglamentavimas sudaro galimybę nagrinėjamų VPSP el. paslaugų srityje modelių, kai privatus subjektas atlieka viešajam subjektui priskirtus įgaliojimus kiek jie yra susiję su asmens duomenų tvarkymu.</p>	<p>skirti už asmens duomenų apsaugą atsakingą asmenį arba padalinį (įstatymo 32 str.);</p> <p>Aukščiau išvardinti kriterijai yra labiau techninio pobūdžio ir iš esmės nesudaro esminių kliūčių perduodant el. paslaugų kūrimą bei teikimą privatiems asmenims VPSP pagrindu.</p> <p>Ribojimas, susijęs su tvarkomų asmens duomenų turiniu. Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 5 str. 4 d. nustatyta, kad „asmens duomenis, susijusius su asmens teistumu, nusikalstamomis veikomis ar saugumo priemonėmis, vykdant nusikalstamų veikų prevenciją, tyrimą, taip pat kitais įstatymų nustatytais atvejais įstatymų nustatyta tvarka gali tvarkyti tik valstybės institucija ar įstaiga. Kiti fiziniai ar juridiniai asmenys tokius duomenis gali tvarkyti įstatymų nustatytais atvejais, kai yra tinkamai įgyvendintos įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytos priemonės duomenų subjekto teisėtiems interesams apsaugoti“. Toks reglamentavimas sudaro išskirtinę valstybės institucijų ar įstaigų teisę tvarkyti su minėtais kriterijais susijusius asmens duomenis, išskyrus kituose įstatymuose <i>expressis verbis</i> įtvirtintus atvejus dėl tokių duomenų tvarkymo patikėjimo privačiam subjektui. Todėl esant poreikiui dėl aukščiau nurodytų duomenų tvarkymo, taikant VPSP įgyvendinimą el. paslaugų srityje, rekomenduotina papildyti specialiuosius teisės aktus (pvz., Teismų įstatymą ir kt.), nustatant, kad konkrečiu atveju privatus subjektas turi teisę tvarkyti asmens duomenis, susijusius su asmens teistumu, nusikalstamomis veikomis ar saugumo priemonėmis, vykdant nusikalstamų veikų prevenciją, tyrimą.</p>
--	--	--

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	41 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

Išvados ir pasiūlymai:	<p>Siekiant sudaryti palankias sąlygas VPSP įgyvendinimui el. paslaugų srityje pagal Modelius 1, 2, 3, 4 ir 5, Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo keisti nereikia.</p> <p>Esant poreikiui konkretūs teisės aktai galėtų būti papildomi specialieji teisės aktai, kad konkrečiu atveju privatus subjektas turi teisę tvarkyti asmens duomenis, susijusius su asmens teistumu, nusikalstamomis veikomis ar saugumo priemonėmis, vykdant nusikalstamų veikų prevenciją, tyrimą.</p>
-------------------------------	---

7. Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas

<p>Lietuvos Respublikos Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas 1999 m. gegužės 18 d. Nr. VIII-1185 (toliau – „Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas“).</p>	<p>Nuostatos, sudarančios galimybes kompiuterinių programų autoriui perleisti turtines teises į sukurtą programą. Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo 4 str. 2 d. 1 p. yra nurodyta, kad kompiuterinės programos yra autorių teisių objektas, o kompiuterių programos autorius yra fizinis asmuo ar fizinių asmenų grupė, sukūrę programą (įstatymo 10 str.). Pagal minėto įstatymo 38 str. asmuo, sukūręs kompiuterinę programą, kuri gali būti naudojama el. paslaugų teikimui, turi įstatymo nustatytą teisę savo turtines teises, susijusias su programos sukūrimu, perduoti sutartimi ar kita įstatymų nustatyta tvarka, t.y. turi galimybę disponuoti savo kaip autoriaus teisėmis. Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas taip pat leidžia susitarti dėl teisių į dar nesukurtą kūrinių perdavimo, t.y. įstatymo 41 str. numatyta galimybė su kūriniu autoriumi sudaryti autorinę kūrinių užsakymo sutartį, pagal kurią autorius įsipareigoja sukurti sutarties sąlygas atitinkantį kūrinių ir perduoti užsakovui sutartyje nurodytas autoriaus turtines teises į kūrinių arba suteikti užsakovui teises naudoti kūrinių nurodant kūrinių naudojimo būdą. Be to, Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo 30 str. yra numatyta, kad asmuo turintis teisę naudotis kompiuterine programa (pvz., sudarant su naudojimosi kompiuterine programa sutartį su autoriumi), be autoriaus ar kito autorinių teisių subjekto leidimo turi teisę pasidaryti kompiuterinės programos kopijas ar adaptuoti programą įstatyme nurodytiems tikslams pasiekti, pvz., programos klaidų ištaisymui. Aukščiau išdėstytos nuostatos yra ypač palankios Modelių 2 ir 3 įgyvendinimui, kadangi įstatyme</p>	<p>Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatyme nėra nuostatų ribojančių VPSP įgyvendinimą el. paslaugų srityje.</p>
--	---	--

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	42 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

	<p>nustatytas dispozityvus kūrinio autoriaus turtinių teisių perleidimo metodas leidžiantis tiek visišką, tiek dalinį jų perleidimą kūriniui įsigyjantiems ar užsakiusiems sukurti subjektui.</p> <p>Nuostatos, susijusios su kompiuterinės programos autoriaus neturtinėmis teisėmis. Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo 14 str. 1 d. yra nustatyta, kad kūrinio autorius išlaiko neturtines teises į kūriniui (pvz., teisę į kūrinio autorystę) visais atvejais, net ir tada, kai autoriaus turtinės teisės yra perduodamos kitam asmeniui. Tačiau šio straipsnio 3 d. yra įtvirtintos nuostatos, ribojančios autorių galimybę piktnaudžiauti neturtinėmis teisėmis minėtomis, t.y. kad „kompiuterių programų ir duomenų bazių autoriaus asmeninės neturtinės teisės negali būti naudojamos tokiu būdu, kuris nepagrįstai suvaržytų autorių turtinių teisių į šias kompiuterių programas ir duomenų bazes turėtojo teises, tarp jų ir teisę savo nuožiūra adaptuoti, keisti ir platinti šiuos kūrinius, išskyrus atvejus, kai tokie veiksmai pažeistų autoriaus garbę ar reputaciją“. Toks reglamentavimas yra palankus Modelių 2 ir 3 įgyvendinimui.</p>	
Išvados ir pasiūlymai:	Siekiant sudaryti palankias sąlygas VPSP įgyvendinimui el. paslaugų srityje pagal Modelius 1, 2, 3, 4 ir 5, Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo keisti nereikia.	
8. Nutarimas dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės		
2009 m. lapkričio 11 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl viešo ir privataus sektorių partnerystės Nr. 1480 (toliau – „ Nutarimas dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės “)	Nuostatos, reglamentuojančios VPSP el. paslaugų srityje įgyvendinimo mechanizmą. Vyriausybės priimtame Nutarime dėl viešo ir privataus sektoriaus partnerystės yra nustatoma VPSP įgyvendinimo valstybės ir savivaldybių lygmeniu tvarka. Šiame nutarime įtvirtintos VPSP projektų rengimo ir įgyvendinimo taisyklės, kuriose yra detalizuojamas centrinės valdžios partnerystės projektų rengimas, teikimas, vertinimas ir sprendimų dėl projektų įgyvendinimo priėmimo, partnerystės projektų įgyvendinimo tvarka bei nuostatos dėl atsakomybės ir VPSP projektų įgyvendinimo kontrolės bei apskaitos.	Nutarime dėl viešo ir privataus sektorių partnerystės nėra nuostatų, ribojančių VPSP įgyvendinimą el. paslaugų srityje.

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	43 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

	Nutarimas dėl viešo ir privataus sektoriaus partnerystės sudaro palankias sąlygas VPSP įgyvendinimui el. paslaugų srityje, kadangi jame nustatytos aiškios valstybės ir savivaldybės institucijoms privalomos procedūrinės taisyklės dėl VPSP įgyvendinimo, kurios užtikrina konkurencingumą bei užkerta kelią galimiems ginčams bei interesų konfliktams.	
Išvados ir pasiūlymai:	Siekiant sudaryti palankias sąlygas VPSP įgyvendinimui el. paslaugų srityje pagal Modelius 1, 2, 3, 4 ir 5, Nutarimo dėl viešo ir privataus sektorių partnerystės keisti nereikia.	

Kaip matyti iš aukščiau lentelėje pateiktos teisės aktų analizės, visų nagrinėjamų el. paslaugų kūrimo taikant VPSP modelių įgyvendinimas reikalauja tam tikrų teisės aktų pakeitimų. Žemiau išdėstome apibendrintas išvadas dėl pakeitimų, reikalingų kiekvieno iš minėtų modelių tinkamam įgyvendinimui Lietuvoje:

Modeliui 1 įgyvendinti reikalingi teisės aktų pakeitimai:

- ▶ Investicijų įstatymo 2 d. 15 p. papildymas išplečiant VPSP sąvoką.
- ▶ Investicijų įstatymo 15¹ str. 3 d. koregavimas, nustatant išimtį dėl reikalavimo sudaryti VPSP sutartį minimaliam 3 metų laikotarpiui netaikymo, kai tai susiję su el. paslaugų teikimo įgyvendinimu VPSP srityje.

Modeliui 2 įgyvendinti reikalingi teisės aktų pakeitimai:

- ▶ Investicijų įstatymo 2 d. 15 p. papildymas, išplečiant VPSP sąvoką.
- ▶ Investicijų įstatymo 15¹ str. 3 d. pakeitimas, nustatant išimtį dėl reikalavimo sudaryti VPSP sutartį minimaliam 3 metų laikotarpiui netaikymo, kai tai susiję su el. paslaugų teikimo įgyvendinimu VPSP srityje.

Modeliui 3 įgyvendinti reikalingi teisės aktų pakeitimai:

- ▶ Investicijų įstatymo 15² str. 5 ir 7 d. bei 15³ str. 10 p. pakeitimas, sudarant galimybę privatiems subjektams pasibaigus sudarytai VPP sutarčiai, pasilikti nuosavybės teises į vykdant VPSP sutartį sukurtą turtą (įskaitant intelektualinę nuosavybę).
- ▶ Koncesijų įstatymo 3 str. 2 d. papildymas, išplečiant nustatytą veiklų, kurių pagrindu gali būti sudaroma koncesijos sutartis, sąrašą.

Modeliui 4 įgyvendinti reikalingi teisės aktų pakeitimai:

- ▶ Investicijų įstatymo 15² str. 3 d. papildymas sąrašu veiklos, kurią atlikti gali privatus subjektas, sudaręs VPSP sutartį.
- ▶ Koncesijų įstatymo 3 str. 2 d. papildymas, išplečiant nustatytą veiklų, kurių pagrindu gali būti sudaroma koncesijos sutartis, sąrašą.
- ▶ Viešojo administravimo įstatymo atitinkamų nuostatų pakeitimas ir papildymas, nustatant galimybę tam tikras viešojo administravimo paslaugas, susijusias su el. paslaugų teikimu, teikti ir privatiems subjektams.

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	44 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

- ▶ Informacinių išteklių valdymo įstatymo pildymas nuostatomis, išplečiančiomis registro ir valstybės informacinių sistemų valdytojų teisę privatiems subjektams pavesti atlikti papildomas administracines funkcijas, susijusias su sprendimais dėl informacijos teikimo, jos skelbimo, registro objektų registravimo, registro duomenų, registro informacijos ir kita susijusia informacija teikimo.

Modeliui 5 įgyvendinti reikalingi teisės aktų pakeitimai:

- ▶ Investicijų įstatymo 15² str. 13 p. pakeitimas, nustatant išimtį, jog paslaugos ir darbai, kuriems sudaroma VPSP sutartis, perkami vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymu, išskyrus atvejus, kai tokie pirkimai atliekami pagal Modelį 5.
- ▶ Koncesijų įstatymo 16 str. ir kitų susijusių nuostatų pakeitimas, numatant išimtį, jog koncesijos pagrindu perkant paslaugas ir darbus pagal Modelį 5, galima sudaryti koncesijos sutartį su keliais konkuruojančiais verslo subjektais, kurių projektai bus finansuojami pradiniam el. paslaugų sprendimo kūrimo etape, vėliau pasirenkant vieną iš sukurtų sprendimų el. paslaugoms teikti ir su juo sudarant pagrindinę koncesijos sutartį.

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	45 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

4.3 Galimybės ir apribojimai Lietuvoje vykdant VPSP projektus el. paslaugų srityje

Viešasis ir privatus sektoriai Lietuvoje turėtų būti suinteresuoti bendradarbiauti, rasti nišas ir būdus VPSP projektams įgyvendinti, kadangi partnerystė teiktų naudą abiem šalims (pvz., galimybė IT sprendimus „eksportuoti“ į užsienį, sumažinti viešojo sektoriaus el. paslaugų sprendimų palaikymo kaštai). Vis dėlto šiuo metu egzistuoja nemažai ribojimų, stabdančių VPSP projektų įgyvendinimą.

Pagrindiniais VPSP įgyvendinimo **ribojimais**, kuriuos susitikimų metu nurodė viešojo bei privataus sektoriaus atstovai (viešojo ir privataus sektoriaus atstovai, su kuriais buvo vykdomi susitikimai, nurodyti **Klaida! Nerastas nuorodos šaltinis.** skyriuje „**Klaida! Nerastas nuorodos šaltinis.**“), yra:

- ▶ Lietuvos teisinė bazė, neleidžianti institucijoms ir įstaigoms perduoti paslaugų teikimo, prisiimti ilgalaikių finansinių įsipareigojimų arba nepilnai apibrėžtų finansinių įsipareigojimų.
- ▶ Neapibrėžti viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimo el. paslaugų kūrimo / teikimo srityje principai ir taisyklės – standartines VPSP sutarčių sąlygose²³ numatyti viešojo bei privataus sektorių partnerių bendradarbiavimo principai, šalių įsipareigojimai, stebėsenos, reguliavimo, kontrolės mechanizmai, įsipareigojimai dėl konfidencialumo ir kiti aspektai nėra pilnai pritaikyti VPSP projektų el. paslaugų kūrimo / teikimo srityje įgyvendinimui. Pavyzdžiui, sutarties nuostatos, kad koncesijos sutarties pagrindu perduotas turtas (el. paslaugų atveju – el. paslaugų teikimo sprendimas) turi būti gražinamas viešojo sektoriaus partneriui, nerekomenduojama taikyti koncesijų sutartims dėl el. paslaugų sprendimų kūrimo, kadangi tokia nuostata mažintų verslo subjektų suinteresuotumą dalyvauti VPSP projektuose, kurių metu modernizuojami / plečiami el. paslaugų sprendimai).
- ▶ Nėra apibrėžti kriterijai / rodikliai, pagal kuriuos turi būti vertinama ir kontroliuojama privataus sektoriaus partnerio veikla (pvz., sukurtas sprendimas, teikiamų paslaugų kokybė). Valstybės institucijos vykdo savo veiklą siekdamas patenkinti viešąjį interesą. Įgyvendinant VPSP projektus turi būti užtikrinama, kad privačiam sektoriui perduotas dalies funkcijų vykdymas taip pat bus orientuotas į viešojo intereso tenkinimą. Taip pat turi būti užtikrinamas adekvatus kokybės lygis. Dėl šių priežasčių reikalinga nustatyti VPSP projekto įgyvendinimo kriterijus / rodiklius.
- ▶ Reikalavimas pasibaigus koncesijos sutarties galiojimui perduoti turtą, kurio būklė yra ne blogesnė nei ta, kuri buvo pasirašant koncesijos sutartį, atsižvelgiant į normalų nusidėvėjimą, arba koncesijos sutartyje sulygtos būklės (pagal Koncesijų įstatymo 2 skyriaus 3 straipsnio, 9 punktą), yra sudėtingai įgyvendinamas VPSP projektams el. paslaugų kūrimo / teikimo srityje, kadangi el. paslaugoms realizuoti naudojamos IRT technologijos yra ypatingai greitai kintančios. Per koncesijos sutarties laikotarpį (pvz., 15 metų) el. paslaugoms teikti naudojamų technologijų (turto) būklė gali išlikti nepakitusi, tačiau pats sprendimas (architektūros, funkcionalumo, kt. prasme) bus pasenęs panašių sprendimų rinkoje. Tikslinga būtų numatyti, kad koncesijos sutarties metu turtas (sprendimas) turi būti periodiškai atnaujinamas, o pasibaigus koncesijos sutarties galiojimui turto (sprendimo) būklė turi atitikti rinkoje esančių panašių / analogiškų sprendimų būklę.
- ▶ Finansavimas nėra nukreiptas į VPSP projektų įgyvendinimą – institucijos nėra skatinamos (per finansavimą) kurti / teikti paslaugas VPSP pagrindu. Taip pat nėra sukurti VPSP projektų el. paslaugų srityje finansavimo mechanizmai, kuriais galėtų naudotis ir privatus sektorius.
- ▶ Nuosavybės teisės perleidimas viešojo sektoriaus partneriui – pagal dabartinį reglamentavimą, pasibaigus bendradarbiavimo sutarties galiojimui, nuosavybės teisės į turtą, kuris buvo perduotas eksploatuoti privataus sektoriaus partneriui (ne naujai sukurtą turtą), yra perduodamos viešojo sektoriaus partneriui (pagal Koncesijų įstatymo 2 skyriaus 3 straipsnio, 9 punktą). Tai mažina verslo subjektų suinteresuotumą dalyvauti VPSP projektuose, kurių metu galėtų būti modernizuojami / tobulinami / plečiami jau sukurti sprendimai, kadangi jie netenka galimybės toliau eksploatuoti savo modernizuoto / patobulinto / išplėsto sprendimo.

²³ Prieiga internete: <http://www.pplietuva.lt/metodikos.html>

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	46 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

- ▶ Nepasitikėjimas dėl asmens duomenų apsaugos užtikrinimo – viešojo sektoriaus institucijos ir piliečiai nėra tikri dėl duomenų, kurių tvarkymas būtų perduodamas verslo subjektui, saugumo. Vis dėlto susitikimų metu aptarta, kad jau šiuo metu yra numatyti reikalavimai dėl duomenų saugos ir konfidencialumo standartinės VPSP sutarčių sąlygose. Taip pat egzistuoja įvairios technologinės priemonės duomenų saugai ir prieigos prie duomenų atsekamumui užtikrinti.
- ▶ Verslo konkuravimas su valstybe, konkurencijos iškreipimas – tą patį sprendimą kuria tiek valstybė, tiek verslas. Tokiu atveju verslo kuriamas sprendimas tampa mažiau paklausus / nepaklausus rinkoje, kadangi viešojo sektoriaus institucijos, kurios potencialiai galėtų naudoti verslo sukurtą sprendimą, investuoja į atskiro sprendimo kūrimą. Papildoma rizika iškreipti verslo ir valstybės institucijų konkurenciją galėtų kilti ir dėl valstybės institucijoms skiriamų subsidijų.
- ▶ Nevertinama galimybė perduoti dalį viešojo sektoriaus teikiamų paslaugų verslui. Šis ribojimas apima du aspektus. (1) Valstybės institucijos teikia paslaugas ne tik pagal joms priskirtas viešojo administravimo funkcijas, bet ir tam tikras komercines paslaugas, kurios galėtų būti teikiamos verslo. (2) Nėra vertinama, ar dalies valstybės institucijoms priskirtų funkcijų vykdymas galėtų būti perduotas privačiam sektoriui. Institucijos nevertina šios alternatyvos, kadangi funkcijos joms priskirtos teisės aktais. Siekiant išvengti šio ribojimo galėtų būti peržiūrimos visos institucijų teikiamos paslaugos (pvz., peržiūrint į PASIS pateiktus paslaugų aprašus) ir sudaromas sąrašas paslaugų, kurių teikimas gali būti perduotas privačiam sektoriui (pakoregavus teisinę bazę).
- ▶ Skaidrumo stoka - jei yra atveriamas tam tikra sritis verslui, gali būti užkertamas kelias į ją pretenduoti visiems norintiems privataus sektoriaus atstovams (sudarant išskirtines, monopolines sąlygas vienam ar keletui verslo atstovų). Tikėtina, kad skaidrumo stoka mažintų verslo subjektų suinteresuotumą dalyvauti konkursuose dėl VPSP projektų įgyvendinimo bei VPSP projektų įgyvendinimo efektyvumą.
- ▶ Galimybė inicijuoti partnerystės projektą tik iš viešojo sektoriaus partnerio pusės – siekdamas sudaryti koncesijos sutartį viešojo sektoriaus subjektas privalo (išskyrus keletą išimtinių atvejų) skelbti koncesijos konkursą (pagal Koncesijų įstatymo 2 skyriaus 3 straipsnio 3 punktą, 3 skyriaus 5 straipsnį). Papildomai, direktyva 2004/18/EB nustato reikalavimus viešųjų darbų koncesijoms, o paslaugų koncesijoms taikomi bendrieji Sutarties dėl Europos Sąjungos Veikimo reikalavimai. Todėl koncesijos sutarties sudarymas visada turi būti atliekamas vadovaujantis vienodo požiūrio, skaidrumo, nediskriminavimo ir kitais ES principais ir paprastai įgyvendinamas skelbiant koncesijos konkursą, išskyrus tam tikras išimtis. Dėl šių priežasčių verslas, turėdamas inovatyvų sprendimą, negali pats inicijuoti bendradarbiavimo (sutarties pasirašymo), o inicijavimas iš viešojo sektoriaus pusės reikalauja daug administracinių procedūrų ir ilgai užtrunka (per tą laiką inovatyvus sprendimas netgi gali tapti nebeaktualus).

Pagrindinės VPSP **galimybės ir nauda**, kurią nurodė viešojo bei privataus sektoriaus atstovai, yra:

- ▶ El. paslaugų kūrimas ir teikimas VPSP būdu galėtų būti pigesnis nei vykdant tradicinius viešuosius pirkimus. Tai reikėtų vertinti kiekvienu atveju, kai kyla poreikis tam tikram sprendimui (viešasis sektorius identifikuoja problemą/poreikį). Pvz., vertinant investicijų poreikį, galėtų būti privaloma įtraukti VPSP kaip vieną iš alternatyvų, palyginti ją su kitais variantais. Praktiškai tai galima būtų įgyvendinti atliekant apklausą - verslo atstovai atsakytų, ar sutiktų realizuoti sprendimą VPSP būdu, kokia būtų jo kaina.
- ▶ VPSP galėtų būti finansuojamas pasitelkiant tokius būdus kaip (a) viešasis sektorius apmoka dalimis (apmoka visi mokesčių mokėtojai, nepaisant to, ar naudojasi sprendimu), (b) verslas investicijas susigrąžina renkant mokesčius iš naudotojų, kurie yra tiesioginiai sprendimo naudotojai. Vis dėlto, (b) variantas turi didesnę potencialą jį vykdyti VPSP būdu, kadangi naudotojai neprieštarauja susimokėti, jei sprendimas yra geras. Naudotojų poreikiais verslas galėtų pasirūpinti, o valstybės atsakomybė būtų - kurti viešąjį interesą tenkinančius sprendimus, kur finansinės / ekonominės naudos gavimas nėra įmanomas / yra sudėtingas.
- ▶ Sudarius sąlygas Lietuvoje vykdyti VPSP būtų diegiama ir panaudojama daugiau inovatyvių sprendimų viešajame sektoriuje, kadangi privatus sektorius yra įpratęs prisiimti rizikas, susijusias su inovatyvių sprendimų kūrimu, diegimu ir plėtra, jei matoma potenciali nauda. Galimos naudos –

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	47 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

naudotojai moka už sprendimo naudojimą; sprendimas „tiražuojamas“ kituose projektuose; sprendimas eksportuojamas į užsienį.

- ▶ VPSP būdu galėtų būti tobulinami / plečiami jau sukurti el. paslaugų sprendimai (pvz., informacinės sistemos, registrai). Perdavus jau sukurtus įrankius / sprendimus privačiam sektoriui, jis būtų suinteresuotas bei įpareigotas išplėsti arba patobulinti šiuos įrankius / sprendimus. Taip būtų efektyviau išnaudojami jau turimi valstybės informaciniai ištekliai. Pažymėtina, kad tokio tipo VPSP projektams įgyvendinti būtina užtikrinti vieningus el. paslaugų sprendimų kūrimo standartus, kurie įgalintų sprendimų pakartotinį panaudojimą.
- ▶ Vykdam VPSP didėtų (lyginant su tradiciniais viešaisiais pirkimais) paslaugų teikėjų atsakomybė prižiūrėti ir tobulinti sukurtus produktus, kadangi jie būtų siejami su potencialiais sprendimo pardavimais ateityje.
- ▶ Pritaikius VPSP būtų išvengta investicijų dubliavimo arba permokėjimo – sumažėtų situacijų kai perkamas IRT sprendimas rinkoje jau egzistuoja.

Pirminiai principai, kurių pagrindu Lietuvoje galėtų būti įgyvendinama VPSP, kuriuos nurodė viešojo bei privataus sektoriaus atstovai, yra:

- ▶ **Valstybė turėtų nedaryti to, ką gali padaryti / jau daro verslas.** Nustačius konkrečios paslaugos poreikį valstybė turėtų pirmiausia siekti bendradarbiauti su privačiu sektoriumi, kuriame ši paslauga / sprendimas jau yra naudojamas, o ne siekti sukurti naują produktą. Minėta, jog valstybė neturėtų konkuruoti su verslu, o priešingai – stengtis pasinaudoti jau sukaupta gerąja patirtimi ar technologija. Didesnis perkančiųjų organizacijų dėmesys turėtų būti skiriamas rinkos analizei ir komunikacijai su verslo atstovais prieš priimant sprendimą dėl pirkimo / bendradarbiavimo būdo, pvz., įvertinimas, ar siekiamas įsigyti sprendimas negalėtų būti dalinai (arba pilnai) perduotas verslui.
- ▶ **Atsiperkamumas.** Privataus sektoriaus investicijų atsiperkamumas galėtų būti pasiektas įvairiais būdais – apmokestinant tam tikras paslaugas, ar jų grupes, pvz., paslaugos teisininkams, prekybininkams, vežėjams; subsidijuojant nemokamų paslaugų teikimą; sudarant sąlygas privačiam partneriui investuoti į sprendimus, kuriuos vėliau būtų galima komercializuoti Lietuvoje ar užsienyje. Eksporto ir komercializacijos potencialas galėtų būti vienas iš galimų VPSP projektų / el. sprendimų vertinimo kriterijų.
- ▶ **VPSP kryptis turėtų būti strategiškai planuojama.** Valstybė turėtų iš anksto nustatyti sektorius / sritis, kuriose planuojama vykdyti VPSP ir įtraukti privatų sektorių į konsultacijas dėl galimų bendradarbiavimo formų, rinkoje jau egzistuojančių sprendimų ir jų kainų. Pradžioje VPSP turėtų būti pilotuojama mažesnės apimties projektu (-ais), siekiant išbandyti idėją.
- ▶ **Rizika ir nauda turėtų būti pasidalijama tarp viešojo ir privataus sektorių partnerių.** Tai paskatintų verslą investuoti, kadangi verslas yra linkęs rizikuoti investuodamas į inovatyvius sprendimus, kurie vėliau turi potencialo būti komercializuojami platesniu mastu arba eksportuojami į kitas šalis.
- ▶ **Skaidrumo užtikrinimas.** Vykdam VPSP reikalinga paskirti ir įtraukti nešališką trečiąją šalį, kuri objektyviai vykdytų regulatoriaus funkciją, tiek kokybės priežiūros srityje (standartai), tiek finansinio reguliavimo srityje (tarifai, subsidijos).

5 IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS DĖL VPSP PROJEKTŲ EL. PASLAUGŲ KŪRIMO IR TEIKIMO SRITYJE GALIMYBIŲ IR TIKSLINGUMO

5.1 VPSP projektų įgyvendinimo prielaidos ir principai

Apibendrinant šiame dokumente pateiktą analizę, išskirtinos šios pagrindinės prielaidos ir principai, kuriuos reikalinga įgyvendinti prieš arba vykdam VPSP projektus:

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	48 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

- ▶ **Ilgalaikių tikslų ir VPSP plėtros kryptių el. paslaugų srityje apibrėžimas.** Valstybės lygiu turėtų būti nustatyta ilgalaikė VPSP projektų įgyvendinimo vizija bei strategija, numatytos konkrečios šių projektų įgyvendinimo sritys.
- ▶ **Teisinės aplinkos parengimas.** Siekiant įgyvendinti pasirinktus el. paslaugų kūrimo taikant VPSP modelius, būtina atlikti reikalingus teisės aktų pakeitimus.
- ▶ **Reguliacinės / administracinės aplinkos sukūrimas.** Turi būti sukurtas organizacinis vienetas, atsakingas už VPSP projektų priežiūrą, pvz., kokybės užtikrinimo srityje (standartai), finansinio reguliavimo srityje (tarifai, subsidijos) .
- ▶ **Finansinių įsipareigojimų ir jų valdymo principų nusimatymas.** Turi būti numatyti aiškūs abiejų partnerių finansiniai įsipareigojimai, jų keitimo / nutraukimo galimybės. Šie įsipareigojimai turėtų būti numatyti rengiant standartines VPSP projektų sutartis (ne tik tradiciniams VPSP modeliams, bet ir pvz., privačiam sektoriui kuriant el. paslaugas, panaudojant valstybės kaupiamus duomenis).
- ▶ **Socialinių partnerių įtraukimas į VPSP projekto priežiūrą.** Į VPSP projektų įgyvendinimą / stebėseną / priežiūrą turėtų būti įtraukiami nepriklausomi socialiniai partneriai.
- ▶ **Politinio stabilumo užtikrinimas projekto atžvilgiu.** Atsižvelgiant į tai, kad VPSP projektai yra ilgalaikiai, jie neturėtų priklausyti nuo politinių sprendimų.
- ▶ **Efektyvios komunikacijos tarp susijusių šalių palaikymas.** Turėtų būti numatyti aiškūs VPSP projekto partnerių komunikacijos principai.
- ▶ **Integralus ir kompleksinis požiūris į el. paslaugų teikimą** (turimos bazės (organizacinės, techninės, kt.) išnaudojimas kuriant inovatyvius sprendimus). Įgyvendinant VPSP projektus turi būti kaip įmanoma efektyviau panaudojami jau turimi viešojo ir privataus sektoriaus partnerių ištekliai.

5.2 VPSP projektų įgyvendinimo el. paslaugų srityje tikslingumo ir galimybių apibendrinimas

Apibendrinant užsienio šalių, esamos situacijos Lietuvoje bei teisinės aplinkos analizės rezultatus, galima daryti tokias išvadas:

- ▶ Lietuvoje ne visi galimi viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimo modeliai šiuo metu yra įteisinti kaip VPSP. Reikalingas VPSP teisės aktuose apibrėžiamos VPSP sąvokos praplėtimas.
- ▶ VPSP projektų įgyvendinimas kuriant pažangias el. paslaugas srityje yra tikslingas, nes partnerystė kuria pridėtinę naudą ne tik viešojo ir privataus sektoriaus atstovams, bet ir el. paslaugų gavėjams. Pagrindiniai VPSP įgyvendinimo privalumai būtų:
  - ▶ Didesnis el. paslaugų kokybės, patogumo naudotojams lygis - perdavus el. paslaugų sprendimų kūrimą privačiam sektoriui, jis bus suinteresuotas, kad kuo didesnis paslaugų gavėjų skaičius naudotųsi paslaugomis (jei nuo to priklauso gaunamas apmokėjimas), dėl to investuos į kuriamo sprendimo patogumą, kokybę, nuolatinį atnaujinimą.
  - ▶ Atvirų duomenų panaudojimas ir jais paremtų sprendimų kūrimas galėtų sudaryti galimybę didinti šalies konkurencingumą, kurti inovacijas, naujas darbo vietas, naujas prekes ir paslaugas, pažangias, kuriančias pridėtinę vertę el. paslaugas.
  - ▶ Atvirų duomenų panaudojimas sudarytų sąlygas didinti institucijų veiklos skaidrumą, duomenų ir jų analizės kokybę.
  - ▶ El. paslaugų kūrimas VPSP būdu galėtų būti pigesnis nei vykdant tradicinius viešuosius pirkimus. Taip pat viešasis sektorius neturėtų skirti lėšų sukurtų sprendimų palaikymui bei atnaujinimui.
  - ▶ Sudarius sąlygas Lietuvoje vykdyti VPSP, būtų diegiama ir panaudojama daugiau inovatyvių sprendimų viešajame sektoriuje, kadangi privatus sektorius

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	49 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

yra įpratęs prisiimti rizikas, susijusias su inovatyvių sprendimų kūrimu, diegimu ir plėtra, jei matoma potenciali nauda.

- ▶ Pritraukiami privataus sektoriaus žinios ir gebėjimai, o viešojo sektoriaus institucijos gali daugiau dėmesio skirti tiesioginėms funkcijoms: paslaugų teikimo reglamentavimas, paslaugų kokybės priežiūra / kontrolė, tolimesnės plėtros ir investicijų planavimas.
- ▶ Vis dėlto egzistuoja nemažai organizacinių bei teisinių aspektų, ribojančių VPSP projektų įgyvendinimą el. paslaugų srityje. Skirtingiems el. paslaugų kūrimo taikant VPSP modeliams šių ribojimų skaičius skiriasi.

Tolimesniuose skyriuose pateikiamos rekomendacijos, kuriuos iš el. paslaugų kūrimo taikant VPSP modelių siūloma įgyvendinti artimiausiu metu. Taip pat nurodoma, kurių modelių įgyvendinimą siūloma atidėti dėl didelio esamų apribojimų skaičiaus.

5.2.1 Siūlomi įgyvendinti el. paslaugų kūrimo taikant VPSP modeliai

Atsižvelgiant į užsienio šalių praktikos analizę ir teisinės aplinkos apžvalgą VPSP Lietuvoje el. paslaugų srityje siūloma vystyti šiomis kryptimis:

- ▶ **Modelis 1 - El. paslaugos, sukurtos verslo, panaudojant viešojo sektoriaus kaupiamus duomenis.**

Rekomenduojama atverti valstybės bei savivaldybių institucijų kaupiamus duomenis bei sudaryti sąlygas (organizacines bei technologines, infrastruktūrines) šių duomenų panaudojimui. Pažymėtina, kad viešojo sektoriaus duomenų atvėrimas bei panaudojimas suprantamas kaip viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimas, tačiau ne kaip VPSP Lietuvos teisės aktuose apibrėžta prasme (žr. skyrių „4.2 Lietuvos teisinės aplinkos apžvalga“). Vis dėlto, atsižvelgiant į gerąją užsienio šalių praktiką, rekomenduojama vertinti šį modelį kaip vieną iš VPSP formų (atitinkamai papildant teisės aktuose numatytą VPSP sąvoką).

Modelio įgyvendinimo tikslingumas

Šį el. paslaugų kūrimo taikant VPSP modelį tikslinga įgyvendinti dėl tokių pagrindinių priežasčių:

- ▶ Didinamas šalies konkurencingumas, kuriamos inovacijos, naujos darbo vietos, naujos pažangios, kuriančias pridėtinę vertę el. paslaugos.
- ▶ Didinamas viešojo sektoriaus skaidrumas, o kartu ir visuomenės pasitikėjimas viešuoju sektoriumi.

Užsienio šalių (JAV, Estijos) praktikoje duomenų atvėrimas leido sukurti naujas, visuomenei aktualias bei naudingas paslaugas, sudarė sąlygas IT sektoriaus darbo vietų bei pajamų didėjimui (žr. 3 skyrių „Užsienio šalių praktikos analizė“). Lietuvoje taip pat jau yra vykdomos kelios duomenų atvėrimo iniciatyvos, pvz., Seimo narių balsavimo ir posėdžių lankomumo statistikos portalas (<http://seime.lt>), Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos statistinių duomenų portalas (<http://atvira.sodra.lt/lt-lt/index.html>), Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos pirminių disponuojamų duomenų atvėrimas (šiais duomenimis gali nevaržomai naudotis įvairių mobiliųjų programų, taikomųjų programų kūrėjai ar elektroninių ryšių paslaugas teikiantys subjektai).

Papildomai - šio modelio įgyvendinimas (viešojo sektoriaus tvarkomų duomenų atvėrimas) išskiriamas kaip prioritetas 2014 – 2020 m. ES finansavimo laikotarpiu, todėl gali būti finansuojamas iš ES lėšų²⁴.

²⁴ LR Partnerystės sutarties projektas (2014 m. birželio mėn. redakcija): „Europos skaitmeninėje darbotvarkėje“ viešųjų duomenų atvėrimas pakartotiniam panaudojimui yra akcentuojamas kaip viena reikšmingų veiklos sričių, siekiant skaitmeninės bendrosios rinkos plėtros; Lietuvoje iki 2023 m. bus pasiekta, kad viešojo sektoriaus informacija savo komercinei veiklai naudotųsi ne mažiau kaip 85 proc. šalies įmonių.

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	50 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

Detaliai sąlygos, kurioms esant tikslingas šio modelio įgyvendinimas, atitinka tas, kurios aprašomos prie Modelio 2.

Pastaba 4. Įgyvendinant Modelį 1 Lietuvoje rekomenduojama atsižvelgti į gerąją užsienio šalių patirtį. Danijoje šis modelis buvo įgyvendinamas etapais. Pirmajame įgyvendinimo etape buvo atverta dalis valstybės institucijų tvarkomų duomenų²⁵:

- ▶ Centrinio verslo registro;
- ▶ Juridinių asmenų registro;
- ▶ Kadastro;
- ▶ Nekilnojamojo turto registro;
- ▶ Turto savininkų registro;
- ▶ Danijos administracinių bei geografinių ribų;
- ▶ Adresų ir gyventojų informacijos registro;
- ▶ Civilinės registracijos sistemos;
- ▶ Bendrieji viešojo sektoriaus tvarkomi geografiniai duomenys.

Lietuvoje duomenų atvėrimą taip pat rekomenduojama vykdyti etapais. Plačiau šio modelio įgyvendinimui reikalingi atlikti veiksmai aprašomi „Pastaboje 6“.

Modelio įgyvendinimo galimybės

Aspektų, ribojančių šio modelio įgyvendinimo galimybes, nustatyta nebuvo.

▶ Modelis 2 - Mobilųjų programėlių kūrimas.

Rekomenduojama perduoti verslo atstovams mobiliųjų programėlių, skirtų teikti el. valdžios bei informacinės visuomenės paslaugas, kūrimą, esant poreikiui, panaudojant ir atvirojus viešojo sektoriaus institucijų duomenis.

Pastaba 5. Modelyje 1 aprašytas viešojo sektoriaus turimų duomenų atvėrimas sudaro galimybę šių duomenų pagrindu kurti naujas (šiuo metu neegzistuojančias) mobiliąsias programėles, inovatyvius technologinius sprendimus jų pagrindu.

Modelio įgyvendinimo tikslingumas

Šį el. paslaugų kūrimo taikant VPSP modelį tikslinga įgyvendinti dėl tokių pagrindinių priežasčių:

- ▶ Sukuriamos inovatyvios, naudotojų poreikius atitinkančios el. paslaugos.
- ▶ Skatinamas naujų IT sektoriaus darbo vietų kūrimas, pajamų augimas.

Vadovaujantis užsienio šalių (JAV, Estijos) praktikos analize ir susitikimuose su viešojo sektoriaus institucijomis ir privataus sektoriaus atstovais aptarta informacija, didžiausią potencialą turėtų tų mobiliųjų programėlių kūrimas, kai už paslaugų teikimą vartotojai atsiskaito tiesiogiai (naudotojai neprieštarauja sumokėti, jei sprendimas yra geras). Šiuo atveju privatus partneris yra suinteresuotas kurti kokybišką bei naudojamą sprendimą.

Sąlygos, kurioms esant tikslingas Modelio 2 ir Modelio 1 įgyvendinimas:

²⁵ Prieiga internete:

http://www.digst.dk/ServiceMenu/English/Digitisation/~/_media/Files/English/Grunddata_UK_web_05102012_Publication.pdf

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	51 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

- ▶ El. paslaugoms / mobiliosioms programėlėms ar kitiems sprendimams realizuoti reikalingi duomenys yra atviri. Pastaba: viešojo sektoriaus institucijos yra skatinamos sudaryti palankias sąlygas fiziniams ir juridiniams asmenims pakartotinai panaudoti informaciją, kurią valdo institucijos, atlikdamos teisės aktuose nustatytas funkcijas, neatsižvelgiant į fizinių ir juridinių asmenų teisėtos veiklos tikslus ir teisinę formą²⁶.
- ▶ El. paslaugų realizavimui / mobiliųjų programėlių ar kitų sprendimų kūrimui reikalingos didelės investicijos.
- ▶ El. paslaugų realizavimui / mobiliųjų programėlių ar kitų sprendimų kūrimui reikalinga privataus sektoriaus sukaupta kompetencija.
- ▶ Atvirųjų duomenų pagrindu sukurtos el. paslaugos / mobiliosios programėlės ar kiti sprendimai gali būti apmokestinami.
- ▶ Atvirųjų duomenų pagrindu sukurti sprendimai gali būti perpanaudojami / eksportuojami.

Modelio įgyvendinimo galimybės

Atsižvelgiant į teisinės aplinkos apžvalgą, šis bendradarbiavimo modelis nereikalauja esminių teisės aktų pakeitimų, tačiau identifikuoti tokie papildomi aspektai, kuriuos reikia išspręsti norint įgyvendinti modelį:

- ▶ Galimybė inicijuoti partnerystės projektą tik iš viešojo sektoriaus partnerio pusės. Verslo subjektui pasiūlius sukurti mobiliąją programėlę ar kitą įnovatyvų sprendimą el. paslaugų teikimui bendradarbiaujant su institucija (esamai arba naujai el. paslaugai teikti), institucija negali pasirašyti bendradarbiavimo sutarties be konkurso (nors tikėtina, kad konkursą gali laimėti ne pirminį pasiūlymą pateikęs verslo subjektas), kadangi pagal šiuo metu galiojančių įstatymų nuostatas bet koks viešojo ir privataus subjektų bendradarbiavimas turi būti atliekamas teisės aktų nustatyta tvarka (pvz., Viešojo administravimo įstatymo 2 str. 18 p.). Be to, kaip ir nurodyta teisinės aplinkos analizėje komentuojant Investicijų ir Koncesijų įstatymo nuostatas, išskyrus tam tikrus išimtinus atvejus (pvz., Viešųjų pirkimų įstatymo 10 str. 2 d. 7 p. ir pan.), abiejų įstatymų taikymo atveju reikalingas viešasis konkursas.

Detaliau modelio įgyvendinimui reikalingi atlikti veiksmai aprašomi „Pastaboje 6“.

Pastaba 6. Prieš įgyvendinant **Modelį 1 ir 2** reikalinga:

- ▶ Išanalizuoti teisinius ir organizacinius aspektus ir nustatyti tinkamiausią mechanizmą:
  - ▶ Kokiomis teisinėmis ir organizacinėmis sąlygomis viešojo sektoriaus turimi duomenys galėtų būti perduoti privataus sektoriaus naudojimui. Pavyzdžiui, kaip turėtų būti užtikrinama duomenų apsauga; kam priklausytų sukurtų sprendimų nuosavybės teisė.
  - ▶ Kokiomis finansinėmis sąlygomis būtų kuriamos naujos mobiliosios programėlės / kiti sprendimai. Pavyzdžiui, ar naudojimasis duomenimis turėtų būti mokamas; jei taip, koks apmokėjimo modelis turėtų būti

²⁶ Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatyme (http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=442491) numatyta: „Institucijos, kurdamos ir tvarkydamos valstybės informacinius išteklius, savo veikloje vadovaujasi šiais pagrindiniais principais: <...> valstybės informacinių išteklių atvirumo, kuris reiškia, kad sudaromos palankios sąlygos fiziniams ir juridiniams asmenims pakartotinai panaudoti informaciją, kurią valdo institucijos, atlikdamos teisės aktuose nustatytas funkcijas, neatsižvelgiant į fizinių ir juridinių asmenų teisėtos veiklos tikslus ir teisinę formą“.

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	52 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

<p>taikomas?</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Kaip būtų valdomos, prižiūrimos, palaikomos ir vystomos sukurtos mobiliosios programėlės / kiti sprendimai; kas būtų atsakingas už duomenų publikavimą, atnaujinimą. ▶ Apibrėžti duomenų aibę, kuri gali būti perduota privataus sektoriaus naudojimui, kuriant naujas paslaugas ir perdavimo principus. Pavyzdžiui, kokius duomenis publikuoti; kokiais standartais vadovautis pateikiant duomenis; kokia struktūra publikuoti duomenis. ▶ Paskirti organizaciją, atsakingą už tokio tipo VPSP projektų koordinavimą ir skatinimą. ▶ Parengti konkrečias bendradarbiavimo su privačiu sektoriumi sąlygas. ▶ Numatyti galimybę privataus sektoriaus partneriui inicijuoti VPSP projektus. ▶ Esant poreikiui, įgyvendinti technologinius sprendimus, reikalingus viešojo sektoriaus institucijų turimų duomenų atvėrimui, mobiliųjų programėlių kūrimui.

▶ **Modelis 3 - El. valdžios sprendimų kūrimo perdavimas privačiam partneriui.**

Modelio įgyvendinimo tikslingumas

Šį el. paslaugų kūrimo taikant VPSP modelį tikslinga įgyvendinti dėl tokių pagrindinių priežasčių:

- ▶ Sumažėjusios el. paslaugų sprendimų kūrimo bei eksploatavimo išlaidos.
- ▶ Aukštos paslaugų kokybės užtikrinimas – privatus partneris yra suinteresuotas nuolatos tobulinti savo sprendimą.
- ▶ Diegiama ir panaudojama daugiau inovatyvių sprendimų viešajame sektoriuje.
- ▶ Vykdamas VPSP didėtų (lyginant su tradiciniais viešaisiais pirkimais) paslaugų teikėjų atsakomybė prižiūrėti ir tobulinti sukurtus produktus, kadangi jie būtų siejami su potencialiais sprendimo pardavimais ateityje.
- ▶ Pritaikius VPSP būtų išvengta investicijų dubliavimo arba permokėjimo – sumažėtų situacijų kai perkamas IRT sprendimas rinkoje jau egzistuoja.
- ▶ VPSP būdu galėtų būti tobulinami / plečiami jau sukurti el. paslaugų sprendimai (pvz., informacinės sistemos, registrai).

Užsienio šalių praktikos analizėje pateikti Kanados ir Didžiosios Britanijos pavyzdžiai rodo, jog el. paslaugų sprendimų kūrimo perdavimas privačiam sektoriui sudaro galimybę didinti sprendimų kūrimo ir tvarkymo efektyvumą, kadangi dažnai privatus sektorius investuoja į produktą / paslaugą, siekdamas jį parduoti kitiems (kaip pvz., Kanados atveju), todėl siekia užtikrinti jo greitą sukūrimą, inovatyvumą, kokybę, nuolatinį tobulinimą. Lietuvoje šio modelio įgyvendinimo pavyzdžiu galima būtų laikyti elektroninį dienyną. Šį viešojo sektoriaus įstaigų naudojamą sprendimą sukūrė ir toliau plėtoja du tarpusavyje konkuruojantys verslo subjektai, kurie teikia el. dienynų programinę įrangą, kaip paslaugą mokykloms.

Sąlygos, kurioms esant tikslingas šio modelio įgyvendinimas:

- ▶ Sprendimo kūrimui reikalingos didelės investicijos.
- ▶ Sprendimo kūrimui reikalinga privataus sektoriaus sukaupta kompetencija.
- ▶ Sukurtas sprendimas gali būti perpanaudojamas / eksportuojamas.

Modelio įgyvendinimo galimybės

Šio modelio įgyvendinimą el. paslaugų kūrimo srityje Lietuvoje iš dalies riboja dabartinė galiojanti teisinė bazė bei esami el. paslaugų kūrimo organizaciniai principai. Pagrindiniai aspektai, kuriuos reikia išspręsti norint įgyvendinti modelį:

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	53 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

- ▶ Neapibrėžti viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimo el. paslaugų sprendimų kūrimo srityje principai ir taisyklės.
- ▶ Nėra apibrėžti kriterijai / rodikliai, pagal kuriuos turi būti vertinama ir kontroliuojama privataus sektoriaus partnerio veikla (pvz., sukurto sprendimo kokybė).
- ▶ Finansavimas nėra nukreiptas į VPSP projektų įgyvendinimą – institucijos nėra skatinamos (per finansavimą) kurti el. paslaugų sprendimus VPSP pagrindu.

Pastaba 7. Siekiant įgyvendinti šį el. paslaugų kūrimo taikant VPSP modelį reikėtų:

- ▶ Atlikti reikalingus teisės aktų pakeitimus (žr. 4.2.2 skyrių „Teisės aktų analizė bei siūlymai dėl galimo teisės aktų nuostatų pakeitimo“).
- ▶ Nustatyti el. paslaugų sprendimų finansavimo mechanizmą, numatyti finansavimo priemones.
- ▶ Paskirti organizaciją, atsakingą už tokio tipo VPSP projektų koordinavimą ir skatinimą.
- ▶ Parengti konkrečias bendradarbiavimo su privačiu sektoriumi sąlygas.
- ▶ Numatyti kriterijus / rodiklius, pagal kuriuos bus vertinamas sukurtas el. paslaugų sprendimas.
- ▶ Numatyti, ar visais atvejais sukurtas sprendimas po sutarties galiojimo pabaigos yra perduodamas viešojo sektoriaus partneriui. Numatyti galimybę sprendimo nuosavybės teisių neperduoti. Tais atvejais, kai sprendimas bus perduodamas, numatyti perdavimo sąlygas (kokios būklės turtas turi būti perduodamas).
- ▶ Numatyti galimybę privataus sektoriaus partneriui inicijuoti VPSP projektus.

5.2.2 El. paslaugų kūrimo taikant VPSP modeliai, kurių įgyvendinimui reikalingi esminiai pokyčiai

Atlikus esamos situacijos, užsienio šalių praktikos bei teisinės aplinkos analizę nustatyta, kad toliau aprašomų modelių įgyvendinimas Lietuvoje yra stipriai ribojamas esamo reglamentavimo bei egzistuojančių el. paslaugų kūrimo bei teikimo principų. Dėl šios priežasties, norint įgyvendinti modelius, reikalingi esminiai teisiniai bei organizaciniai pokyčiai.

- ▶ **Modelis 4 – Viešojo administravimo subjektų teikiamų administracinių funkcijų pavedimas privatiems subjektams.**

Modelio įgyvendinimo tikslingumas

Pagrindiniai nustatyti šio el. paslaugų kūrimo taikant VPSP modelio įgyvendinimo privalumai:

- ▶ Paslaugų nebeteikiantys viešojo sektoriaus partnerio žmogiškieji išteklių gali būti efektyviau panaudojami kitų viešojo administravimo funkcijų vykdymui.
- ▶ Privatus partneris užtikrina vieningo paslaugų kokybės teikimo standarto laikymąsi.

Vadovaujantis užsienio šalių analizės rezultatais, Kanadoje ir Didžiojoje Britanijoje, kur dalies viešųjų paslaugų teikimas buvo perduotas privačiam partneriui, privataus partnerio teikiamos paslaugos yra vienodos kokybės visiems vartotojams, kadangi jas teikiant naudojama viena centralizuota infrastruktūra, pvz., skambučių centras. Paslaugų teikimo perdavimas leido „atlaisvinti“ dalį resursų, tačiau darbuotojų skaičius praktiškai nepakito, didžioji dalis „atsilaisvintų“ resursų buvo pasitelkti įgyvendinti kitas institucijos funkcijas.

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	54 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

Sąlygos, kurioms esant tikslingas šio modelio įgyvendinimas:

- ▶ Paslaugai realizuoti reikalingos didelės investicijos ir (arba) paslaugos teikimo kaštai yra aukšti.
- ▶ Paslaugos teikimo procesas nėra sudėtingas / sprendimo priėmimas nereikalauja ekspertinio vertinimo arba specializuotos kompetencijos, kurią turi viešojo sektoriaus specialistai.
- ▶ Paslaugos (arba paslaugų grupės) teikimas yra mokamas / yra galimybė privačiam sektoriui gauti apmokėjimą už paslaugos teikimą.
- ▶ Didelis paslaugos arba bendras (suminis) paslaugų grupės teikimo atvejų skaičius.

Modelio įgyvendinimo galimybės

Nepaisant identifikuotų privalumų, modelio įgyvendinimui reikalingi esminiai teisinės bazės pokyčiai, kadangi Lietuvoje šio modelio įgyvendinimą stipriai riboja teisinis reglamentavimas bei esami organizaciniai el. paslaugų teikimo aspektai. Pagrindiniai modelio įgyvendinimo ribojimai:

- ▶ Lietuvos teisinė bazė, neleidžianti institucijoms ir įstaigoms perduoti administracinių paslaugų teikimo, prisiimti ilgalaikių finansinių įsipareigojimų arba nepilnai apibrėžtų finansinių įsipareigojimų.
- ▶ Nevertinama galimybė perduoti dalį viešojo sektoriaus teikiamų paslaugų verslui. Šis ribojimas apima du aspektus. (1) Valstybės institucijos teikia paslaugas ne tik pagal joms priskirtas viešojo administravimo funkcijas, bet ir tam tikras komercines paslaugas, kurios galėtų būti teikiamos verslo. (2) Nėra vertinama, ar dalies valstybės institucijoms priskirtų funkcijų vykdymas galėtų būti perduotas privačiam sektoriui. Institucijos nevertina šios alternatyvos, kadangi funkcijos joms priskirtos teisės aktais.
- ▶ Neapibrėžti viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimo el. paslaugų teikimo srityje principai ir taisyklės. Standartinėse VPSP sutarčių sąlygose nėra numatyti viešojo bei privataus sektorių partnerių bendradarbiavimo principai, šalių įsipareigojimai, stebėsenos, reguliavimo, kontrolės mechanizmai, įsipareigojimai dėl konfidencialumo ir kiti aspektai VPSP projektų el. paslaugų teikimo srityje įgyvendinimui.

Pastaba 8. Tolimesni veiksmai norint įgyvendinti šį el. paslaugų kūrimo taikant VPSP modelį:

- ▶ Detaliai išanalizuoti konkrečios paslaugos / paslaugų atveju modelio įgyvendinimui reikalingus teisinius bei organizacinius pokyčius, nustatyti jų įgyvendinimo kaštus.
- ▶ Atlikti bendruosius teisinius ir organizacinius pakeitimus:
  - ▶ Nustatyti paslaugų teikimo / funkcijų perdavimo sąlygas ir mechanizmą, viešojo bei privataus sektorių bendradarbiavimo sąlygas.
  - ▶ Atlikti organizacinius pokyčius institucijose, kurių paslaugų teikimas perduotas privačiam sektoriui.
  - ▶ Paskirti organizaciją, atsakingą už tokio tipo VPSP projektų koordinavimą ir skatinimą.
  - ▶ Nustatyti el. paslaugų teikimo apmokėjimo mechanizmą (pvz., verslo subjektas gauna apmokėjimą už kiekvieną teikimo atvejį iš paslaugos gavėjų / valstybės, valstybė moka fiksuotą abonentinį mokestį, kt.).
  - ▶ Numatyti kriterijus / rodiklius, pagal kuriuos bus vertinama / kontroliuojama privataus partnerio teikiamų paslaugų kokybė.
  - ▶ Atlikti reikalingus teisės aktų pakeitimus (žr. 4.2.2 skyrių „Teisės aktu“).

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	55 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

analizė bei siūlymai dėl galimo teisės aktų nuostatų pakeitimo“).

► **Modelis 5 – Ikiprekybiniai pirkimai.**

Modelio įgyvendinimo tikslingumas

Pagrindiniai nustatyti šio el. paslaugų kūrimo taikant VPSP modelio privalumai:

- Sukuriamas inovatyvus sprendimas, atitinkantis naudotojų poreikius.
- Skatinama verslo subjektų (sprendimų kūrėjų) konkurencija. Tai leidžia pasiekti aukštesnę kuriamų sprendimų kokybę.
- Pasidalinama finansinė našta tarp viešojo ir privataus sektorių partnerių.
- Privatus partneris gali platinti savo sukurtą sprendimą rinkoje.

Nagrinėtame užsienio praktikos pavyzdyje intelektualios transporto valdymo sistemos ikiprekybinis pirkimas buvo įgyvendinamas trimis etapais: koncepcijos parengimo, prototipo parengimo ir bandomojo gaminio parengimo (kiekvieno iš etapų pabaigoje atmetant dalį sprendimų kuriančių verslo subjektų). Tai leido išsirinkti labiau perkančiosios organizacijos poreikius atitinkantį sprendimą. Šio sprendimo kūrimo išlaidas pasidalino viešasis sektorius bei sprendimo kūrime dalyvavę verslo subjektai, dalis lėšų buvo skirta ES. Viešasis sektorius šiuo atveju sutalpė dalį lėšų, o privataus sektoriaus atstovai sukūrė sprendimus, kuriuos vėliau galės platinti rinkoje.

Sąlygos, kurioms esant tikslingas šio modelio įgyvendinimas:

- Reikalingo inovatyvaus sprendimo / technologijos šiuo metu nėra rinkoje.
- Reikalingas inovatyvus sprendimas / nauja technologija, kuriai išvystyti būtina MTEP veikla.
- Sprendimo / technologijos kūrimui reikalingos didelės investicijos į MTEP veiklą.
- Sukurtas inovatyvus sprendimas / technologija gali būti perpanaudojamas / eksportuojamas.

Modelio įgyvendinimo galimybės

Lietuvoje, pagal rengiamą reglamentavimą, ikiprekybiniai pirkimai galės būti vykdomi MTEP paslaugų įsigijimui²⁷. Pagrindiniai modelio įgyvendinimo ribojimai:

- Nėra apibrėžti ikiprekybinių pirkimų el. paslaugoje principai, viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimo sąlygos, finansavimo mechanizmai bei priemonės. Norint taikyti ikiprekybinius pirkimus ir el. paslaugų sprendimų (kurie gali apimti tiek MTEP, tiek kitus sprendimus) kūrimo srityje, reikalinga pritaikyti rengiamą reglamentavimą²⁸.

Pastaba 9. Norint įgyvendinti šį el. paslaugų kūrimo taikant VPSP modelį reikėtų atlikti bendruosius teisinius ir organizacinius pakeitimus:

- Atlikti reikalingus teisės aktų pakeitimus (žr. 4.2.2 skyrių „Teisės aktų analizė bei siūlymai dėl galimo teisės aktų nuostatų pakeitimo“).
- Pritaikyti rengiamą ikiprekybinių pirkimų reglamentavimą.
- Paskirti organizaciją, atsakingą už ikiprekybinių pirkimų koordinavimą / administravimą.
- Parengti bendrąsias ikiprekybinių pirkimų el. paslaugų sprendimų kūrimo srityje sąlygas,

²⁷ Šaltinis: Lietuvos viešųjų pirkimų sistemos tobulinimo ir plėtros 2009–2013 metų strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. spalio 14 d. nutarimu Nr. 1332 „Dėl Lietuvos viešųjų pirkimų sistemos tobulinimo ir plėtros 2009–2013 metų strategijos patvirtinimo“

²⁸ Planuojama, kad ikiprekybiniai pirkimai bus pradėti vykdyti 2015 m.

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos	Elektroninių paslaugų apibrėžimo, tipizavimo ir vertinimo modelio parengimo paslaugos	56 lapas iš 56
	Rekomendacijos dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų elektroninių paslaugų kūrimo srityje	

organizavimo tvarką (etapus, dalyvių atrankos kriterijus, dalyvių eliminavimo tvarką, kt.).

- ▶ Nustatyti finansavimo mechanizmą bei priemones.

Pažymėtina, kad ES tyrimų bei inovacijų programoje Horizon 2020²⁹ yra numatyti mokymai dėl ikiprekybinių pirkimų IRT srityje vykdymo. Jie galėtų būti naudingi pasirengimo šio modelio įgyvendinimui etape.

Pastaba 10. Rekomendacija dėl modelių įgyvendinimo vykdant ES lėšomis finansuojamus el. paslaugų kūrimo / modernizavimo projektus

Pažymėtina, kad 2015 m. aktyviai prasidės 2014 – 2020 ES finansavimo periodo projektų paraiškų rengimas bei teikimas. Svarbu, kad iki to laiko jau būtų numatyta, kurie iš nurodytų el. paslaugų kūrimo taikant VPSP modelių bus įgyvendinami, parengtos pradinės reikalingos teisinės bei organizacinės priemonės. Tikėtina, kad pilnas reikalingų priemonių įgyvendinimas užtruktų iki 2 metų, todėl pasirengimą el. paslaugų kūrimo taikant VPSP modelių įgyvendinimui reikėtų pradėti nedelsiant. Priešingu atveju, naudos (aprašytos aukščiau, prie kiekvieno iš modelių apibendrinimo) gavimo terminas nusikeltų.

²⁹ Prieiga internete: <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/what-horizon-2020>